

HÜSEYİN CEVAHİR

Cevahir'den
Kalan

Özgürlük Yayınları

HÜSEYİN CEVAHİR

Ülkeler ve halklar tarihleriyle var olurlar. Tarih, bugüne bakışımızda, yarına ilişkin öngörülerimizde temel veridir bizim için.

Buradan hareketle, mücadele tarihimizde yer etmiş kişileri, gerek biyografileriyle gerekse de yapıtlarıyla tanıtmayı görev edindik.

Hüseyin Cevahir'in kısa bir biyografisiyle birlikte onun yapıtlarına yer veren bu kitabımız "Cevahir'den Kalan" adını taşıyor.

Kitapta daha önce kitaplaştırılmış olan "Kalın Çizgilerle Edebiyatımızın Dünü" ve "Küba Devrimi Üzerine" adlı yazılarına ek olarak, Güneydoğu'da yaptığı araştırma gezisi sonunda kaleme aldığı "Doğu Raporu"na da yer verdik.

Tarihimize yön vermiş, etkimiş tüm insanlarımızı günışığına çıkarabilmek umuduyla diyoruz ki, "geçmiş unutmayanın bir gözünü kör edeceksin, unutanınsa iki gözünü" (Latin deyişi)

Hüseyin Cevahir

Özgürlük Yayınları: 2
Birinci Baskı: Nisan 1995

Dizgi: Özgürlük Yayınları
Kapak: Adım Grafik
Baskı: Ceylan Ofset
Cilt: Güven Mücellit

ÖZGÜRLÜK YAYINLARI
Şahkulu Sok.Nakkaş Çıkmazı
Şahin İş Merkezi. Kat:4
Galatasaray - İstanbul
Telefax: (212) 243 54 81

Hüseyin Cevahir

**Cevahir'den
Kalan**

Özgürlük Yayınları

İÇİNDEKİLER

Hüseyin Cevahir.....	7
Hücredeki Adalının Dünyası.....	9
Kalın Çizgilerle Edebiyatımızın Dünü.....	15
Kitleler, Küba Devrimi ve Yeni Oportünizm.....	29
Yeni Oportünizmin Çürük Temeli.....	32
Yeni Oportünizm ve Kitle Anlayışı.....	35
Küba Devrimini Yerine Oturtalım.....	40
Küba Devrimi Hakkında.....	46
İşçi Sınıfı, Devrim ve İttifaklar.....	49
Milli Burjuvazi.....	52
Sonuç.....	53
Doğu Anadolu Raporu.....	59
Notlar.....	69

HÜSEYİN CEVAHİR

Hüseyin Cevahir, 1945'de Tunceli'nin Mazgirt ilçesinde doğdu. Lise eğitimi sonrasında, İstanbul Tıp Fakültesi'ne başladı. Ardından, SBF'ye kayıt yaptırır. Cevahir, SBF'ye girdikten sonra, Devrimci düşünceler doğrultusunda çalışmalar sürdürmüştür.

1965-69 yılları arasında gelişen gençlik hareketinin önderlerinden biriydi. SBF-Der Başkanlığı yaptı. TIP içerisinde yaşanan ayrışmalar sürecinde, yakın arkadaşı Mahir Çayan'la birlikte tavır geliştirdiler. THKP-C'nin çekirdeğini oluşturan onbir kişilik kadro arasında Cevahir de bulunuyordu. TIP Kurultu'nda artık daha fazla Mihri Belli'yle birlikte olamayacaklarına kanaat getirdiklerinde, örgütlü bir yapıyı geliştirmek üzere, geçici bir komite oluştururlar. Hüseyin Cevahir'e düşen görev "Doğu Anadolu ve Kürtler" olmuştur. Ziraat Bankası'nın Küçükkesat şubesi soygununu, Mahir Çayan, Hüseyin Cevahir, Hüdai Arıkan, Ulaş Bardakçı ve Ziya Yılmaz birlikte gerçekleştirirler.

Yeni eylemler düzenlemek üzere, almış oldukları karar gereğince, İstanbul'a gelirler. THKP-C Hareketi Genel Komitesi kalıcı bir hal aldığında Cevahir yine komite üyesiydi. Sıkıyönetim ilan edilmesiyle birlikte, İsrail Başkonsolosu Efraim Elrom'un kaçırılması eylemi kararlaştırıldı. Mahir Çayan, Ulaş Bardakçı, Oktay Etiman, Ziya Yılmaz, Necmi Demir ve Hüseyin Cevahir'in oluşturdukları bir grup, Konsolosu kaçırdıktan sonra, THKP 1 no'lu bildirisini ve THKC 1 no'lu bildirisini yayınladılar. Daha sonra isteklerinin Hükümet tarafından kabul edilmemesi üzerine Konsolosu cezalandırdılar.

Efraim Elrom'un kaçırılması ile birlikte, sola karşı

girişilen "Balyoz Harekatı" ile büyük bir terör uygulanmaya başlandı. Binlerce insan gözaltına alındı, işkence gördü ve tutuklandı.

Mahir Çayan ve Hüseyin Cevahir yoğun operasyon ve tutuklamalar karşısında, gizlenmek üzere geldikleri Maltepe'deki bir evde, çevre sakinlerinin kuşkulananarak polise haber vermeleri sonucunda bir bekçiyi yaralayarak kaçmak isterler. Kaçanların Efraim Elrom'u cezalandıranlar olduğunun anlaşılması sonucunda operasyon büyür. "Teröristlerin" üzerine gidemeyen polisler yardım isterler. Cevahir ve Mahir, bir başka eve girerler. Burada evin küçük kızı 14 yaşındaki Sibel'i yanlarına alarak üçüncü kata çıkarlar.

İki günü aşkın süren kuşatma ve çatışma sonucunda, sürekli "teslim olun!" çağrısında bulunanlara, "Asla teslim olmayacağız! Bizim buradan ancak ölümüz çıkar. Çocuğa dokunmayacağız. Çocuk ancak sizin ateşinizle ölür" yanıtını verirler. Dışarıdan keskin nişancılar tarafından açılan atış sonucunda Cevahir başından kurşunla yaralanır. Binaya saldırıya geçen asker ve polisler, Cevahir ve Mahir'in direnişiyle karşılaşır. Düşükleri yerden ateş etmeye devam ederler.

Hüseyin Cevahir, vücudunda 23 kurşun yarasıyla ölü olarak ele geçirilir. Yakın dostu Cevahir'i yitiren Mahir ise, yaralı olarak tutuklandığındığında tarih 1 Haziran 1971'dir. THKP-C Önderlerinden Hüseyin Cevahir, gençlik hareketi içerisinde yer aldığı dönemlerden başlamak üzere, devrimci hareketin örnek bir kadrosu olarak mücadelesini sürdürür. O dönem yaşanan ideolojik tartışmalara yazılarıyla da katkıda bulunmuştur. Bir kısım yazıları; Aydınlık ve Türk SOLU dergilerinde yayınlanmıştır.

Özgürlük Yayınları

HÜCREDEKİ ADALININ DÜNYASI

Taş duvar, demir karyola ve yerde

sayısız izmaritler

Helanın pis kokusu rutubetli, sıkıntılı, nikotinli

İnsanı serseme çeviren kurşun gibi bir hava

İstedığınız kadar üstünüze kalın şeyler giyinin

OLIGARŞI'nın hücresinde soğuğu yenmek
imkansız

Ranzanın karşısında demir kapı

Arkasında MEHMET, Mehmet'im utanıyor.

kahroluyor

Görevi dakikası dakikasına beni denetlemek

"Askerlik ağam ne yaparsın" diyor

Aslında, o da tutsak

Ben hücre içinde, o hücre önünde

Günde üç beş kere büyük başlar bakar içeriye

Yüzlerinde tecessüs.....

"Çılgın adam" 3-5 kişiyle, koskoca karanlıklar

imparatoruna kafa tutan adalılar

Ama yine de "Çılgın Adam"ın karşısında

Bir eziklik bir burukluk duyarlar, o başka

Gündüz gece diye bir ayırım yoktur hücrede,

Zaman ve mekan düzelmiştir artık

Sadece koldaki saattir geceyi gündüzü bildiren

Işık yirmidört saat yanar

Bir nefes bir dumanlık yoldaşım.

Cigaramı her çekişte duman olur

Uçar gider ta uzaklara

Çoğu kere adama giderim

Cigaramın dumanı, beni memleketime,

ADA'ma götürür

Kahpe İstanbul'un kahpe bir bölgesinde

Bir evdeyim, yoldaşlarımla beraberim
Bu ev yoldaşlık, dostluk, kardeşlik,
mertlik-kıvanç ve sevgi evidir
Bu evde her şey o kadar güzel ve o kadar.....
Ev değil ada ada
Satılmışlığın, kahpeliğin, riyakârlığın her çeşit
aşağılık
Ve her çeşit yabancılaştırmanın karışımı olan
Karanlık denizin ortasında
Güneşi batmayan bir ada
Ben ne şuralıyım, ne buralıyım
Adalıyım adalıyım...
Adam ormanlıktır
Dostluk, yoldaşlık, mertlik ormanı
Bütün adamı kaplar
Erdemin güneşi 24 saat aydınlatır adamı
Biz ada sakinleri bilmeyiz karanlığı
Ben Adalıyım hey kahpe hücreli adalı
Doğruyu sen nerden bileceksin, Adamı asırlık
feodal militarist hücre
Ya sen, öküze benzemek için kasılan şişen haset
kurbağa
Hilkat garibesi bilir misin adamı
Dünya karanlıktır, güneşi batmayan bir ada yer
yüzünde yoktur.
Böyle bir ada eşyanın tabiatına aykırıdır
Karanlıklar cüceleri, acuzeler, dürzüler.....
Yarının Türkiyesinin hayvanat bahçesinde teşhir
edileceklerdir
Ada'm kalabalıktır, hain hücre
Elde mitralyözle Sierra-Maestra'da Falcon'da,
Vietnam'da
Mozambik'te, Angola'da, Sina çöllerinde.....

Özgürlüğün türküsünü söyleyenler, zulme,
kahpeliğe, sömürüye karşı dişiyile
Üç kıtada karşı koyanlar benim Adamın
evlatlarıdır
kahpe tırnağıyla
Birer birer diyor kahpeler koalisyonunun
dünyasına, hücre
Kel dünya ADA'mın ağaçlarıyla ayıbını örtüyor,
güzelleşiyor artık
İyi bak bana, feodal duvar iyi tanı
Ada'm ve hemşerilerimin çoğu ne halde diye
dudak bükme OROSPUNUN dölü.
Evet benim gibi pek çok adalı bu çirkef suların
altında
Ama boşuna sevinme
Ada'm batmaz yok olmaz
Ada'm sadece, karanlık denizinde yerini
değiştirdi, hepsi o kadar

Cigaram elimi yakıyor
Maltepe'de etrafı karanlığın cüceleri ile çevrilmiş
Marş söyleyen iki adalı
İki adalının her marş söyleyişlerinde
silahlar susar
Maltepe'nin göbeğini derin bir sessizlik kaplar
Dalga dalga ADA'lının gözünde her şey silinir
Karanlığın militanları küçülür küçülür
Sanki bir an önce atılanlar tomson kurşunları
değil
O an, ne binlerce güvenlik kuvvetleri ne polis
Ne zırhlı tugay, ne tomson, ne mitralyöz
Her şey önemsiz, küçük ve eksiksizdir
iki Ada'lı için
Adalıların korusu karanlık cücelerinde bir panik

yaratır

Yüzlerinde şaşkınlığın, ezikliğin, birazda utancın
ezikliği okunur

Sanki ilahi bir kuvvet, onların ellerini kollarını
bağlamıştır

SOL yumrukları havada pencerenin önünde

Boy hedefi oldukları halde ateş etmezler

Garip bir andır bu an

Bir an karanlık cücelerinin insanlığa dönüş anıdır

Cüceler konuşmazlar bile bu an

Büyülenmişlerdir. İki adalının havaya kalkmış

SOL yumruklarıyla

Ve kaybolup gitmişlerdir. İki koronun nameleri
arasında

Koro susar, büyü bozular, görevlerini hatırlar
cüceler

Eller tetiklere Turrrr.....

Ve de CEVAHİRİM'i kalbime gömer

Dönerim hain hücreme.

MAHİR ÇAYAN

**KALIN ÇİZGİLERLE EDEBİYATIMIZIN
DÜNÜ**

Kalın Çizgilerle Edebiyatımızın Dünü

Türkiye düşün tarihinin en devingen yılları yaşanıyor şimdilerde. Bir taraftan eyleme dönüşen ve halkın bilinçli desteğini sağlama yolunda olan toplumcu düşünce diğer taraftan bu düşünce biçiminin kuramını yapan düşünürlerin kitapları, yazıları, incelemeleri.

Günden güne değişen, oluşan bu ortam içinde okurlar ve yazarlarca en çok tartışılan, konuşulan, üzerinde ileri geri söz söylenen bir başka konu da sanat -özellikle edebiyat- oluyor. Açık oturumlar, soruşturmalar gün geçmiyor ki bir dergide yer almamış olsun. Herkes kendine göre, işin derinine inmeden ucuz, pahalı karşılıklar veriyor bu sorulara. Kimi çıkmazda olduğunu, battığını kabul ediyor. Ama "çıkmanın güzelliklerine dalıp gidiyor. Kimi daha dipdiri, sapasağlam, aslan gibi olduğunu söylüyor. -Öyleyse nedir bu telaş- Kimi 1961 Anayasa'sının getirdiği özgürlüklerin okuyucuyu toplum-bilimle uğraşmaya ittiğini söylüyor, kimi keşke "basitlik yapsaydık" diye düşünüyor, yazıyor. Kimi de bir şeyler yazıyor ama hiç bir şey diyemiyor.

Karşılıkların, eleştirilerin, incelemelerin büyük

kısmı sorunu bir yönüyle ortaya seriyor hemen hemen. Ama böyle önemli -hele bu günlerde- bir konuyu tek sebeple açıklamanın olanaksızlığına değinmiyor kimse.

"Her çağ kendi sanatçısını getirir"

Sanırız ki, hiç bir zaman Türkiye'nin bu denli çok etkin okuyucusu olmamıştır. Gerçekten bilinçli, kültürlü, çağına göre düşünmenin olanaklarına ermiş okur sayısı her geçen gün daha da artmaktadır. Yalnız bir önemli eksikle: Edebiyat, daha doğrusu sanat kültüründen yoksun olarak. Edebiyat kesiminin havası hiç de iç açıcı değil. Yıllanmış ve hiç bir niteliği olmayan kitapları bölük-pörçük çevirerek Türk edebiyatına yön verdiklerini sananlarla, yersel özellikleri olmayan yazılar bastırarak yeni akımlar yaratabileceklerine inananlar kafalarını ellerinin arasına aldıkları zaman daha olumlu düşünmelidirler. Büyük iyimserlikle- Neden edebiyat kültürü edinmiş okuyucu sayısı azdır?

Öte yandan toplumcu-gerçekçi edebiyatın yürekler paralayıcı durumu. Zaman zaman propaganda edebiyatına dönüşen -hatta aşan- şiirler, öyküler. Okunamamak yine de.

İşte genel havası edebiyatımızın.

Çok ilerilere gitmeden bu genel havaya gelişi, gelişin getirdiklerini ve geleceğini incelemekte yarar vardır.

İlk kez eski şöhretlere -kırılıp yıldız yapılırlar bazan. Büyümelere- karşıt bir kampanya "Resimli Ay" dergisiyle başlatılır. Bir yandan siyasi bir dergi oluşu, bir yandan çok yaşayamaması pek uzun sürdürmez bu karşı-çıkışı.

1925'lerin ve sonrasının edebiyatı genellikle belirli koşulları benimsemiş topluluklardan çok, bireysel çı-

kışlarla doludur. Değersiz bir sürü yazarın, ozanın yanında değerlilerinin isimleri ve etkileri şimdi de sürmektedir. Tek çıkışları toplu bir şekilde vermenin güçlüğü göz önüne alınarak, bunların birer birer alınıp incelenmesi daha az güç ve daha yararlı olur. Hatta masallar, halk şiirleri, Dede korkut türküleri köklü incelemelerle bu günkü yazarlarımıza hem ışık tutar, hem Anadolu edebiyatının geniş bir değerlendirilişi yapılmış olur.-

Toplumcu anlayış geleneğini dışarda bırakırsak - bu görüşün yazarlığını yapanları da gruplandırmak iyi olacak- ilk kuşak Garip hareketidir. - Hecenin beş şairi, yedi meşaleciler, Fecr-i Ati... bir yana. Bunlar hem tam bir anlayışın sürdürücüleri, hem de bir grup niteliği taşımazlar. Daha öncelerde Servet-i Fünun-

Aruza ve heceye karşı özgür koşuk Nazım Hikmet, H. İ. Dinamo, Ercüment Behzat, A. H. Çelebi tarafından benimsenmeye başlanır. Yine de şiirin biçiminde yapılan bu değişiklik yer yer uyaklarla zenginleştirildiği için Garipçilerin uyandırdığı büyük tepkiyi uyandırmaz. Garipçiler tüm olarak bir geleneğin dar kalıplarına karşı çıkarlar. Şiirlerinde de sanki istediklerini veriyorlarmış, ya da eleştiriyorlarmış gibi bir hava sezilir. Özellikle Orhan Veli'de bu belirginlik açıktır. - Bir bakıma Garip denince sacayağından ilk akla gelen isim Orhan Veli oluyor. Belki öldüğünden, belki de Melih Cevdet - Oktay Rifat ikilisinin daha sonraları aynı anlayışı sürdürmemelerinden.-

Türk şiirinde yenilikçiliği incelerken bir çok yabancı ozanın, özellikle Fransız ozanlarının üzerinde durmak gerekiyor. Baudelaire, Rimbaud, Mallarmé, Verlaine bunlardan bir kaçıdır. Yerli ozanlarımızdan da yukarıda belirttiğimiz ozanların şiirlerini çe-

virenlerin etkileri çok olmuştur. Garipçilerin üzerinde -kendileri de çevirmişlerdir.- en azından onların şiirlerine bir karşı-koyuş olarak alınırsa bu etki görünür. 1940'larda ağırlığını Türkiye'de de duyuran ikinci büyük savaş. Savaşın getirdiği faşist yönetim. Ve bu yönetimin koşulları içinde Garipçilerin şiiri iyi anlaşılır.

"Benden önce gelmiş ressamın resimlerinin bendeki nicel birikimlerinin bir nitel dönüşümüdür benim resmim".

Kendilerinden önceki kuşakların büyük duyarlılığına, sözcük oyunlarına karşı bir başkaldırmadır Garipçilerin şiiri. Bir başka ince duyarlılıktır da aynı zamanda. Şekilde herhangi bir sınırlamayla zorlanmaksızın "yeni güzellikler" vermenin yolunu denerler. Günlük yaşantının, belki de en büyük kavganın küçük kesintilerini bir bıçak keskinliğiyle örerler. İğnelemeleriyle, alaylarıyla faşizme başkaldıran kişilerdir. -Nitekim Oktay Rifat'ın ve Melih Cevdet'in daha sonraları toplumcu-gerçekçi şiirler yazmaları daha o günlerde böyle bir öz taşıdıklarının kesin kanıtıdır.- Gücünün yetmediğiyle alay etmektir, Garipçilerin şiiri. Çocukluğun güzelliğini taşıyarak. Ve o güç yetilmiyenler göçüp gitmişlerdir. Oysa Orhan Veli vardır. Melih Cevdet-Oktay Rifat olacaklardır.

Garipçilerden sonra gelenlerin bir kısmı küçük, basit, iğneleyici şiir yazmayı kolay sanarak aynı yola sapmışlardır. Hatta aynı yöntemleri benimseyerek. Aynı yöntemlerle, aynı anlayışla bir kuşağı aşmak olanaksızdır. Ve de sanatın yaratıcı gücünü gölgelemektedir. Her şey çağında, yerinde değerlidir, öyle de değerlenir. Garip hareketi şiirde bir halk hareketi olarak da değerlendirilebilir. Belirli bir azın-

lığın beğenilerine seslenmek yerine doğrudan halkın beğenilerine seslenir. Halkın olaylar karşısındaki soğukkanlı ve alaycı tavrına benzer. Suya sabuna dokunmadan her şeye saplar bıçağını aslında. Bir sustalı gibi kısa ve kesin fırlar.

Gerek nesir yazılarında gerekse Garip önsözünde Orhan Veli -ki Garip'in kuramını yapmıştır- şiirin halka dönük olmasını, bir işlevi olmasını savunur. İkinci dünya savaşını, Hitler'i, Hiroşima'yı alır, inceler.

Her ne kadar Orhan Veli - Melih Cevdet - Oktay Rifat şiiri çok kuru, imgesiz olması bakımından verilebilirse de ardından imgeli, karmaşık, duyarlı, ağlamaklı 1950-60 kuşağını getirdiğinden şiirimize yaptığı büyük etki yadsınamaz.

1950-60 arasında yazarlara bir kuşak olarak bakılabilir mi? Tartışmasını yapmadan şunu belirtmekle yetinelim. Belirli bir anlayışı sürdüren ozanların, yazarların yanında tek olarak kendilerini sürdürenler, aşanlar da çoktur. Ama hem toplumsal yapımızın geçirdiği değişikliğin yazına yaptığı etkiyi yerine koyabilmek için, hem de son yıllarda çok tartışıldığı için öyle incelemekte yarar umuyorum. Ayrıca 1950-60 döneminin gerçekten iyi yapıtlar veren ozanlarını, öykücülerini, romancılarını daha sonra tek tek inceleyeceğimden, şimdilik toplu bir bakışta sakınca görmüyorum.-

Ta Gariplerden başlayarak bugüne dek gelmenin zorluğu ortada. Önce çok uzun bir zaman bölümünü kapsadığı için ayrıntılarıyla incelemek olanaksızlaşıyor. Bir dizi halinde vermek bir ay gecikme ile kopukluklar yaratıyor. İlerki incelemelerimde yazarları çağlarından soyutlayarak veremeyeceğime göre; yeri geldikçe yapacağımız araştırmaların daha

verimli olacağına inanıyorum.

Bir yandan edebiyat adına çağımızın çok dışında kalmış bayağılıklara, ucuzluklara kanat geren bir anlayışın adamı olarak süregelenler vardır. Geniş maddi olanaklarıyla edebiyatımıza çağdışı bir tutuculuğu sistemli olarak yerleştirmek istemektedirler. Diğer taraftan belirli bir kadronun değişmezliğine inanıp, başka bir biçimde tutuculuk sürdürülmektedir. Yıllardır hiç değişmeyen -değişen koşullara, anlayışlara karşın- anlayışlarıyla varolanlar da öte yanda eleştirinin ve incelemenin azlığı, üstüne üstlük oturmamışlığı da bir başka sorun.

Bütün bunlar için 1950-60 kuşağı kendini yargılıyor. Yürekliliklerine ve içtenliklerine diyecek yok. Ama öz eleştiri geleneği olmayan bir yerde -en azından çevrede- adamın kendisini yargılaması öznelikten kurtulmuyor doğal olarak. Önce kendimizi eleştirme geleneğini edinmeliyiz bence. Hiç olmazsa genç kuşak bunu yapmalı. 1950-60 kuşağı bu yürekliliği gösterdiği için -eksikliklerine, bir takım duygusallıklardan kurtulmasına karşın- kutlamaya değer. Ayrıca genç kuşağın kazançlı yanı az da olsa toplumcu bir eğitimden geçebilmesi ve bu olanağı bulabilmesidir. Önceki kuşakların bir başka olumsuz yanı da birbirlerini iyice tanımaması, okumaması ama eleştirmesi -hoş buna pek eleştiri de denmez ya! Dedikodular, kemirmeler, yüze gülüp arkadan vurmalar.-

Şu son iki yıl içinde çok şey yazıldı 1950-60 kuşağı üstüne. Yıkılmış bir kuşak mıdır? Böyle bir yargıya varmak insafsızlık olur en azından, eğer bir kuşak bütünüyle bir şeyler verebilmişse biyolojik olarak tümü yok olsa da yıkılmış sayılmaz. Yıkılmak pek acı oluyor doğrusu. Aslında yersiz bir sözcük. Çık-

maz. O daha da kötü.

Gerçi 1950-60 dönemi içinde yazmaya başlayıp da bugün adı bile anılmayanlar vardır. Ellerini eteklerini çekip gittiler. Bunu olağan karşılamak gerekir. Hiç bir çağ gösterebilir miyiz, her yazanı on sene içinde unutulmamıştır? Garip bir alışkanlıkla 1950-60 kuşağına "ikinci yeni" diyenler de oluyor. Eğer böyle yanlış bir yerine koymayı yapmakta diretenler varsa gerçekten onlar için 1950-60 dönemi tam bir çıkmazdadır. Ama ben böyle düşünmüyorum. Örneğin bir Edip Cansever, bir Turgut Uyar, bir Cemal Süreya, bir Ülkü Tamer çıkmazda değildirler. Ayrıca pek bulvarda da sayılmazlar. O başka.

Genç kuşak -bugünkü ortamda bir umuttur onlar. Arayış içindeki şiire, öyküye, romana onlar gerçek yerlerini kazandıracaklardır. Türkiye'nin büyük ve sessiz oluşumu içinde kişinin eşyayla ilişkisini, iç gerilimlerini, dış dünyanın iç yansımalarını bilinç değerlendirmelerle onlar aktaracaklardır- Dönüm noktasında görevini yapabilmek için kendisinden önce gelen kuşakları iyi değerlemelidir. Özellikle de yakın geçmiş kuşağı.

1950-60 kuşağı gerçekten talihsiz midir? Talihsizliğini genç yaşta yazmalarına bağlayabilir miyiz? Bağlarsak doğru olur mu? Bence böyle bir değerlendirme yanlış olur. 1950-60 döneminde toplumcu şiir anlayışının kavgasını sürdürenler basıkların, kovuşturmaların kahramanları olmuşlardır. Onlara hiç bir zaman ozan gözüyle bakılmamış, hep büyük patlayışların hazırlayıcıları olarak bakılmıştır. Oysa 1950-60 dönemi toplumcu ozanlar için -şiir açısından- pek başarılı sayılmaz. Bir iki iyi örnekten sonra sindirmelere göğüs gerilememiş, üstü kapalıya, anlaşılmağına doğru gidilmiştir. Bu konuya

da sırası geldikçe ayrıntılarıyla değineceğim.

1950-60 kuşağını bir bakıma Garip'in titreşimsiz ve "şiiresel olandan" uzak savından doğmuş bir karşıt-sav olarak da değerlendirebilirim. Yine Garip'in açık seçik anlayışının karşıtı "gizemli olma" üstü kapalı, "anlaşılmaz olma" olarak da ortaya koyabilirim.

Yalnız şunu belirtmekte yarar var. Belli bir akışın, değişimin olacağı zamanlar kesinlikle tartışma ortamı hazırlanır. Eleştiriler, incelemeler, değerlendirmeler yapılır. Ve bu değerlendirmeler ışığında zaten var olan itim, yeni özlerle, biçimlerle çıkan kuşakların doğuşunu hazırlar. En azından ivedileştirir, hızlandırır.

Bu küçük açıklamanın ışığında 1950 sonrasına bakacak olursak, ünlenmiş bir "eleştirmen-denemecinin" ozan diye, şiir diye neler getirdiği konusunda daha olumlu yargılara varılmış olur.

Örneğin, Nurullah Ataç'ın 3 Şubat 1952 tarihli Pazar Postası dergisinde övgüden tanrılaştırdığı bir ozan ve bu ozanın bir şiirini görürüz. Bunun üstüne şiir yazılmamış sanısı uyanır okuyanda. Bir de bakarız 1968'in Türkiye'sinde bir tek Allah'ın kulu genç, Ahmet Kabaklı'nın ozanlık yaptığını usunun ucundan geçirmez.

1950-60 kuşağı burdan yanlış değerlendirilmeye başlanır. Bu arada bizim bugün yapmak istediğimizi bu kuşak 1951'lerde, 1952'lerde daha değişik bir biçimde yapmıştır. Peki o sıralar böyle şeyler yapıldığına göre bugün biz neden gereksinme duymaktayız? Benim üstünde durmak istediğim, 1950 sonrasında Türk sanatının -özellikle edebiyatının- ilişkileri ve zıtlıkları yeterince ortaya konamamıştır. Geniş incelemeler yapılmamıştır. Ve yine tekrarlıyorum edebiyatımız gelişim rayına otur-

mamıştır, oturtulamamıştır.

İlginçtir;

3 Ağustos 1952 tarihli Pazar Postası'nda yine o günün tartışmaları şöyle özetlenmektedir. Ya da özetlenebilir.

1- "Ülkemizde... yapıcı otoritesi... sanat eseri üzerinde inanılır bir kıymet yargısına varan...kütle sanatkar ilişkisi kuran büyük eleştirmen yoktur."

2- Edebiyat ve sanat dergilerinin dayanabileceği maddi koşullar yoktur.

3- Okuyucu sayısı azdır.

4- Aydınlar yerli yapıtlara ilgi duymamaktadır.

Bunun yanında bir sürü kısır çekişmeye girilmekte, günlük edebiyat politikası üzerinde tartışılacağına polemiğe girilmektedir.

Bugün de üç aşağı, beş yukarı aynı şeyler söylenmektedir. İşte bizim ayrıcalığımız burdan gelmektedir. Biz Türkiye'de yeterli bir okur sayısı bulunduğu kanısındayız. -Yüzde altmışımızın okuma yazma bilmemesine karşın- bizim kaygumuz asıl okuyucuyu edebiyata çekecek, onun günlük yaşantısına eklemede bulunacak bir ortamın yaratılmamasından ileri geliyor. "Kendi fildişi kulelerine çekilmiş" sanatçı pozları söktürülmeğe çalışıldıkça da bu durum değişmeyecektir.

Ancak bilinçli birikimlerin zorladığı öncü akımların Türk yazınında çok kısa bir zamanda kendilerini gösterecekleri inancındayız. Bugünkü genç yazarlar geçiş döneminin talihsizliğini yüklenmişlerdir.

1951'lerde, 1952'lerde ümitli çıkışlarla gençlerin Türk şiirine, giderek yazınına soluk getirdiği sanıldı. Ama aradan beş-altı yıl geçmeden bu sanının tutarsızlığı kendiliğinden ortaya çıktı. Belirtildi de. "... Yazımın başında da söylediğim gibi, şiirimiz tıkanı,

yeni sözcükler, yeni düşünceler bulamadı. Bu bunalım şiririmizi der demez bugünkü duruma götürdü; buna zorladı." Muzaffer Erdost. Pazar Postası. 30 Aralık 1956.

Şu anlaşılıyor. 1950-60 kuşağının ta 1956'larda tutarsızlığı, bunalım ortaya konuyor. Bu 1950-60 kuşağı tarafından Ocak 1967'de yani 11 yıl gecikme ile yeniden ortaya konuyor. Toplu bir soruşturmaya gidilme gereği duyuluyor. "Yeni Ufuklar sayı 176 Ocak 1967" ve bu soruşturmalar 11 yıl boyunca sürüp geliyor. Tek tek dergilerin çeşitli sayılarında hep bu konu tartışılıyor. Sonuç değişiyor mu? Değişen genellikle aynı tür yazı yazarların eleştirel tutumu oluyor.

Soluma ile Boğuntulu sokaklar arasında büyük ayrılıklar, değişmeler olmadığı halde; Demir Özlü'nün eleştirileri, soruşturma yanıtları arasında büyük çelişkiler oluyor. Biz elbet insana durağan gözle bakmıyoruz. Ama eleştirel görüşlerini değiştiren bir yazarın yazış biçimini ve özünü değiştirmesi de gerekmez mi?

Örneğin 3 Şubat 1957 tarihli Pazar Postasındaki bir yazısıyla Ocak 1967 tarihli bir soruşturma yanıtı kesin çelişkiler gösteriyor, Bu yalnız Demir Özlü için söz konusu değildir. Yazış yöntemini ve ereğini değiştirmeyen bir çok ozanın, yazarın düşünceleri incelendiğinde aynı sonuç görülecektir.

Diyeceğim; bu denli gürültüye, çatırtıya bakarak Türkiye'de bir kaç yazarın, ozanın dışında sanatın işlevi ve yararlılığı su götürmektedir. Bütün yakınlıklar, didişmeler bundan çıkmaktadır. Bunlar çatırtının gürültüleridir. Ve yeni bir çıkışın da gürlemesiyle birlikte olmaktadır. Son bir kaç aydır - bir yıl ya da- olumlu bir takım çıkışlar olmaktadır. Bir

önceki kuşağın yazarlarında da bu tür olumlu çıkışlar görülmektedir. Örneğin; Ülkü Tamer'in Giyotin adlı uzun şiiri. Belki şiir yaşantısının en uç noktasına varmıştır burda Ülkü Tamer. Ve bu çıkış 1950'lerin, 60'ların, 63'lerin değil, 67'lerin, 68'lerin çıkışıdır bir bakıma.

Genç ozanların sıkı izleyiciliği, araştırmacılığı. Türkiye çapında gelişen okuyucu kitlesi. Bilinçli bir toplumcu akımın yayılması. Bütün bunlar edebiyatımız için bugün pek yararlı gibi gözüküyorsa da, aslında ilerde çok büyük katkıları olacağı inancındayız.

Baştan da belirtmişim. 1940-68 dönemini derinliğine incelemenin olanağı yoktur bir dergi yazısında. Ama şunu belirteyim ki tek tek ozanları yazarları ele alıp inceledikçe, eleştirdikçe yazar-okur çelişkisi, değerlendirmelerdeki zıtlıklar, terslikler kendiliğinden ortaya çıkacaktır. Bu yazımı da aslında ilerde yapacağım incelemelere ışık tutacağı umuduyla hazırladım.

KÜBA DEVRİMİ ÜZERİNE

KİTLELER, KÜBA DEVRİMİ VE YENİ OPORTÜNİZM

Yarım asırlık bir geçmişi olan sosyalist hareketimizin sağladığı birikim 27 Mayıs getirdiği sınırlı özgürlük ortamı içinde birden bire su yüzüne çıktı. (TİP'in 1965 milletvekili seçimleri dolayısıyla, Taksim'de düzenlediği miting 50 bin kişiyi biraraya getirmişti. Bu, kimilerinin sandığı gibi iki meydan nutku, ya da bir, iki gazetenin belirli köşelerinde yazılan fıkraların oluşturduğu bir yığılma değildi.)

Ama TİP'in Aybar-Aren oportünist kliği bu potansiyeli hovardaca harcadı. (Nitekim 1966 ve 1967'de yine aynı yerde TİP tarafından düzenlenen mitingler, ancak sekiz-on bin kişiyi bir araya getirebilmiştir.) Başlangıçta ezilenlerin bir umut ışığı olarak beliren TİP, oportünist yöneticilerin elinde bu niteliğini yitirdi ve emperyalizmin çizdiği sınırlar içinde sosyalistçilik oynayarak; devrimci hareketimiz içinde emperyalizmin beşinci kolu olma görevini benimsedi.

Bugün devrimci hareketimiz TİP'in oportünist yöneticilerini gerisinde bırakarak hızla gelişmekte, kitlelerle organik bağlar kurmaktadır. Artık proleter devrimci hareket yığınların gözünde meşruluk kazanmış ve aktif destek sağlama yoluna girmiştir. İstanbul'da yüzünü aşan bir kitle, tarihimizin en büyük ve en bilinçli işçi hareketini proleter devrimcilerle omuz omuza yürütmüştür. Karadeniz'de onbinler, Çıtlakkale'den bayrağı taşıyan bir Kurtuluş Savaşı gazisinin peşinde, sol kolları havada, Giresun'a yürümektedirler. Bulancak'ta, Fatsa'da, Ordu'da, Ünye'de onbinler, işbirlikçileri tatlı uykularından etmektedir. Ve bütün bu hareketler bölgedeki proleter

devrimcileriyle, devrimci gençler tarafından kitlelerin somut isteklerinden hareketle düzenlenmiş, yönetilmiş, ya da yönetimleri ele geçirilmiştir.

Öte yandan tütün üreticileri, çay, üzüm, pancar ve afyon üreticileri, kendiliklerinden ya da bölgedeki proleter devrimcilerin ön ayak olmasıyla, emperyalizmi ve işbirlikçilerini ürkütüp onları yeni formüller aramaya itmiştir. (Bilindiği gibi Amerikan emperyalizmi, bir yandan sosyalist ülkeleri çembere almak, bir yandan da gelişen Orta-Doğu devrimci hareketini bastırmak için Yunanistan (cunta) - Türkiye (işbirlikçi iktidar) - İran (şah) - Pakistan (Yahya Han) zincirinin üzerinde dikkatle durmakta ve bu zinciri istediği gibi kullanmak için olağanüstü çaba harcamaktadır. Bugün zincirin Türkiye halkasını yöneten işbirlikçi iktidar çaresizlik içindedir. Ekonomik buhran ve kitlelerin rahatsızlığı emperyalizmi, zincirin bu halkasını kuvvetlendirmeye; ona yeni kan vermeye itmektedir. İşte Yahya Han formülünün altında yatan gerçek, özetle budur).

Bu durumda Türkiye'nin jeopolitik ve stratejik önemi, her zamankinden daha çok değer kazanmıştır. Ve şimdi Türkiye proleter devrimcilerine daha büyük görevler yüklenmektedir. Bir yandan bu görevler üzerinde tartışırken, öte yandan da proleter devrimci hareketimize musallat olan oportünizmin yanlış tutumunu yeniden sergilemek yararlı olur kanısındayız.

Artık iyice posası çıkmış Filipin tipi demokraciciliği ve işbirlikçi iktidarın içinde kaldığı çaresiz durum, proleter devrimcilerini hergünkünden daha çok ve daha sistemli bir biçimde, "daha çok günlük iş" parolasını bayrak yapmaya itmektedir. Ancak hareketimizde etkin olmaya çalışan oportünizme karşı mücadeleyi, emperyalizme karşı mücadeleden

aydırmamak zorundayız. Zira, devrimci saflar oportünizme karşı mücadele vere vere gelişir, çelikleşir.

Bugün Türkiye'de başlıca iki oportünist akım boy göstermektedir. Aybar-Aren-Boran oportünizmi bir, Yeni oportünizm iki. Aybar-Aren-Boran oportünizmi yürütülen ve yürütülmekte olan aktif ideolojik mücadele ile gün geçtikçe yıkılmakta, yıkıldıkça da polisle işbirliği yaparak devrimcileri jurnallemekte ve emperyalizmin safında yerini almaktadır.¹

İkinci tip oportünizm ise (yenisi), daha kamufle olmuş biçimdedir. Nihai tahlilde hangi kılıkta olursa olsun, hangi stratejiyi (Sosyalist Devrim Milli Demokratik Devrim) savunuyor görünüyorsa görünsün, "oportünizm saflarımızda emperyalizmin beşinci koludur". Ve bazılarının iddia ettiği gibi, oportünizmle doğru devrimci çizgi arasındaki çelişki, "halk içi çelişme" değildir.

Değil mi ki, oportünizm saflarımıza güvensizlik, yılgınlık, teslimiyet, pasifizm, kuyrukçuluk ve maceracılık sokmaya çalışmaktadır, birini diğerinden ayırmaksızın, ikisine karşı aktif mücadele proleter devrimci görevdir.

Biz bu yazımızda daha çok yeni oportünizmin yanlış görüşleri üzerinde duracağız. Gerçi bu görüşler gerek Aydınlık'ın 15. sayısından itibaren birçok yazıda, gerek toplantılarda, gerekse sosyal pratikte defalarca mahkum edilmiştir. Ama daha bilinç düzeylerinin düşüklüğü ve kişisel bağılıkları nedeniyle oportünizmin safında olup da bunlardan devrimci potansiyelleri olan, doğru devrimci çizgiyi benimseyecek arkadaşlara bir uyarıda bulunmak ve bir küçük burjuvalar ülkesi olan Türkiye'de oportünizmin daha fazla etki alanı bulmaması için tekrar tekrar eleştirilmesi gerekmektedir.

YENİ OPÖRTÜNİZMİN ÇÜRÜK TEMELİ

Yeni oportünizmin eleştirisine geçmeden önce hemen şu noktayı belirtelim; Biz bu yazımızda bazı genel yanlışlıkları kalın çizgileriyle belirttikten sonra, daha çok ve ayrıntılı bir biçimde, yeni oportünizmin kitleler ve Küba Devrimi konusundaki hatalı tutumu üzerinde duracağız. Zira ABD'nin 90 mil ötesinde Milli Kurtuluş Savaşı verdikten sonra sosyalizme doğru ilerleyen Küba Devriminin genel bir incelemesi zorunludur. Bu aynı zamanda dünya devrimci pratiğinin ve kendi devrimci hareketimizin sıhhatli gelişimi üzerinde olumlu etkiler yapmasını sağlayacaktır.

Oportünizm istediği kadar marksizmin genel doğrularının arkasına gizlensin, istediği kadar marksist terminolojiyle konuşur görünsün, pratikte, yaptığı yorum ve analizlerde, çürük temeli hemen sırtır. "Ve doğaldır ki, temeldeki yanlış analiz, temelin üstünde yükselen binanın bütün katlarında da yansıyacaktır."²

Defalarca yazılmasına ve eleştirilmesine rağmen, yeni oportünizme temellik eden şu ünlü önermeyi (!) tekrarlayıp açmakta, üstünde basa basa durmakta fayda vardır. Çünkü Aydınlık'ın 12. sayısında belgelendirilen bu yeni öneri, devrimci saflarla oportünizmin kesin ayrılışına yol açmış ve bundan sonra yeni oportünizmin yaptığı bütün analizlerin hareket noktasını teşkil etmiştir.

"Proletarya devrime öncülük edebilecek objektif ve subjektif şartlara sahip değildir."³

Milli demokratik devrimin olabilmesi, kalıcı zaferlere ulaşabilmesi için proletaryanın öncülüğünde yürütülmesi kaçınılmaz bir zorunluluktur. (Eğer bir ülkede proletarya, öncülüğün objektif şartlarına sahip

değilse, "o ülkede milli demokratik devrim gerçekleştirilemez. Genel planda yürütülecek mücadele bizi sonunda Milli Demokratik Devrime doğru götürecektir" demek bir şey değiştirmez. Dünyanın en geri ülkesinde bile geçerli devrimci strateji milli demokratik devrim stratejisi olarak ilan edilirken ve yeni oportünistler de buna bağırarak katılırken, Türkiye için milli demokratik devrim aşamasının henüz ileri bir aşama olduğunu iddia etmelerine akıl sır erdirmeye imkan yoktur.

"Elbette proletarya öncülüğünün objektif ve subjektif şartlarına sahip değilse, devrimde öncü olmaz."⁴ Proletaryanın öncü olamaması milli demokratik devrimin yapılamayacağı anlamına gelir. Zaten bu mantık silsilesi içinde kendileri ortaya "Milli Demokratik Hareket"⁵ diye bir geçiş aşaması atmışlardır.

Her ne kadar yeni oportünizm açık seçik "milli demokratik devrim aşamasının gerisindeyiz", demiyorsa da; müphemlik, muğlaklık, muallakta olmak, saman altından su yürütmeye kalkmak oportünizmin genel niteliğidir. Ama dikkatli okurun gözünden yeni oportünizmin bu sonuca varmak istediği gerçeği kaçmamaktadır. Bu bakımdan yeni oportünizm sağ oportünizm ve dolayısıyla pasifizmdir. Ülkenin ekonomik düzeyini, proletaryanın ulaştığı gücü ve şartları olduğunun altında göstermektedir. Aynı şekilde Aybar-Aren-Boran oportünizmi ise bunun tam tersi bir tutumla, proletaryayı ve ülkenin şartlarını olduğundan daha yüksek göstererek, atılacak devrimci adım olarak sosyalist devrimi önermektedir. Aslında eski teslimiyetçi oportünizmin proletarya, ittifaklar, anti-emperyalist mücadele, devrim diye problemleri yoktur. O, yalnızca devrimcileri jurnallemek, polisle

ve emperyalizmle işbirliği yapmak görevini yüklenmiştir ve bunu başarıyla yürütmektedir.

Yeni oportünizmin temelini teşkil eden bu meşhur önerme gereği gibi eleştirilip mahkum edildikçe, yeni oportünizmin sözcü kliği bunu geri alır gibi olmuş, "tartışılabilir" denmiş, "inandırılırsak vazgeçeriz" denilmiş, ama yeniden buna sıkı sıkıya sarılmıştır. Açıkça görüleceği gibi, yüz yıllık bir geçmiş olan işçi hareketimiz, elli yıldır sürdürülen proleter devrimci mücadele ve 16 Haziran olayları dosta düşmana artık bu tezi buruşturup çöp tenekesine attırılmış ve bazılarının sandığının aksine işbirlikçilerin eteğini tutuşturmuştur.

Proletarya devrime öncülük edebilecek objektif şartlara sahip olamayınca, kendilerine "proleter devrimci" diyenlerin bir "iş" yapması gerekir. Yoksa bu sıfatı kullanmaya ve onu **kuyrukçu dergilerin** başına oturtup, allaya pullaya piyasaya sürmeye imkan yoktur.

Yapılacak "iş" de yine bu meşhur önermeden çıkarmak hiç de zor olmamıştır. Bu dönem, "Milli Demokratik Hareketler" dönemidir. "Öncü küçük burjuva radikalleridir", "proleter devrimcilerin görevi de onları desteklemektir." Bu "proleter devrimci görev", "destek-dostluk-eleştiri" şeklinde dahiyane(!) bir formülasyona bağlanmıştır. (Burjuvazinin henüz devrimci barutunu tüketmediği emperyalizmin I. Bunalım dönemindeki bazı Asya ülkeleri için bu geçerli bir formül olabilirdi. Ancak burjuvazinin devrimci barutunu tükettiği emperyalizmin çöküş döneminde böyle bir formül ancak kuyrukçuluğu tescil için ortaya atılabilir.) Bu formülde öncülük yoktur. Zaten öncülüğün olması, oportünizmin kendi içinde ayrıca günlünç bir mantıksızlık taşımasına da yol açacaktı.

Türkiye'nin emperyalist dünya sistemi içinde sömürülen bir ülke olduğunu gözden ırak tutan yeni oportünizm, bir gün gelecek ki, "objektif şartlar olgunlaşacak" ve o zaman formüle öncülük de gerektir fikrini savunur duruma geçmiştir.

Proleter devrimcilerin genel hedefi iktidardır. İktidar mücadelesinde küçük burjuva radikalizmini desteklemeyi görev sayan kişiler proleter devrimci değildir. Olsa olsa Marksist terminolojiyi böl bol kullanarak saflarımıza sızmış küçük burjuva devrimcilerdir.⁶

YENİ OPÖRTÜNİZM VE KİTLE ANLAYIŞI

İnsan bir kere yanlış noktadan harekete başladı mı, ondan sonra atacağı her adım, yapacağı her hareket bu yanlış noktanın izlerini taşır. Nitekim, yeni oportünizm de bu yanlış hareket noktasının bütün tersliklerini görüşlerinde belirlemiştir.

Pek çok konuda olduğu gibi, üretim ilişkileri⁷, ittifaklar ve milli cephe⁸ gibi temel konularda sürekli yanlış görüşler vazetmiş ve bunlar dipnotlarda verdiğimiz yazılarda eleştirilerek ipliği pazara çıkartılmıştır.

Yeni oportünizmin bir başka önemli yanlışlığı da kitleler konusunda yapılanıdır. Her ne kadar yeni oportünizmin kitleler ile fazla ilgisi yoksa da (çünkü sokakta gazete satmayı tek kitle eylemi saymaktadırlar) Amerika'dan yeni gelip, ayağının tozuyla Türkiye'nin devrimci hareketi üzerine ahkam kesenlerin daha dikkatli davranmaları ve pratiği de önemli bir kıstas olarak ele alıp ona göre konuşmaları için bir uyarıda bulunmayı gerekli gördük.

Çünkü: "Diyalektik materyalizmin bilgi teorisi pratiğe ilk yeri verir ve insan bilgisinin pratikten hiç ayıramayacağına inanır."⁹ Eğer pratikten haberimiz olmaz, ama büyük laflar, parlak formüller koymaya kalkarsak bunlar yanılgılardan, içi boş kalıplardan bir adım bile ileri gidemez. Ortaya attığımız her tez hayatın gerçeği karşısında güzel ve işe yaramaz dar bir formül olarak kalır. Hareketimize yenilik, doğruyu kavrayıcı bir yol getirmez. Çünkü biz okuduklarımızla kendi ülkemizin somut pratiği arasında bir birlik, bir uyum sağlamamışızdır. Çünkü, biz okuduklarımızı eylem kılavuzu olarak kendi gerçeklerimize uygulamamış, bunun için okumamışızdır.

Durum böyle olunca aşağıdaki hikayeleri uydurur, bunlara inanır ve bir kısım saf tayfasına da yuttururuz.

"...mücadelenin başlangıç safhalarında küçük burjuva radikallerinin daha büyük bir hareket kabiliyetine sahip olmaları, kitlelerin proleter devrimcilerinden çok onların sözlerini dinliyor, onları izliyor olmaları doğaldır, tarihi bir veridir."¹⁰

Bir tez sadece sonuna "doğaldır, tarihi bir veridir" sözlerini ekleyip altını çizmekle geçerlilik kazanmaz, kazanamaz. Bunun tarihi köklerini araştırıp belli bir temele oturtmak ve pratikte yansımalarına bakmak gerekir. Tarihi kökleri araştırıldığında proleter devrimcilerin, küçük burjuva devrimcilerinden daha avantajlı oldukları kolayca görülebilir. Çünkü küçük burjuva devrimcilerinin tarihimizde belli bazı dönemlerde yanlış uygulamaları olmuştur. Oysa proleter devrimciler yeni bir güçtür, kitlelerin onlara inanması kolaydır. Kaldı ki, proleter devrimcilerin elinde Marksizim-Leninizm gibi şaşmaz bir eylem

kılavuzu vardır.

Proleter devrimcilerin Türkiye'de bir pratikleri vardır. Ve de, "doğrunun tek ölçüsü sosyal pratiktir. Pratik diyalektik materyalizmin bilgi teorisinde ana noktadır."¹¹ Bu pratiğin içinde çoğu zaman küçük burjuva devrimcileriyle bir arada çalışmışlardır. Akhisar'da, Ödemiş'te, Bulancak'ta, Giresun'da, Fatsa'da yapılan mitingler, kitle içindeki politik çalışmalar, kitle gösterileri, yürüyüşler bize neyi göstermiştir? Bu eylemlere katılan arkadaşlar şunu açık seçik görmüşlerdir ki, proleter devrimciler sistemli çalıştıkları takdirde kitlelerin üzerinde daha çok etkili olmakta, kitleler de onları daha inançla izlemektedirler. Karşıdevrimin bütün çabalarına rağmen, Akhisar'da SDDF üyelerinin düştüğü durum, Karadeniz'de, Trabzon'dan gelen sosyal demokratların, proleter devrimcilerin örnek çalışması karşısında, sadece el oğuşturmaları neyi kanıtlamaktadır acaba? Halil Berktaş'ın yanlış tezini mi, yoksa proleter devrimcilerin bütün güçlüklerle, baskılara rağmen daha etkili olabileceklerini mi?

Yine kendilerinin devrimci olarak gördükleri Nail Gürman'ın bütün karşı çabalarına rağmen, Alaçam'ın bütün üreticileri, proleter devrimcilerle birlikte ilk defa kendi haklarını korumak için miting meydanını doldurmadılar mı?

Elbette kitleden haberimiz olmaz, herhangi bir kitle hareketini hazırlayan, kitleyi ajite eden propaganda yapan, ilkel de olsa örgütleyenler arasında bulunmazsak veresiye konuşmuş, veresiye yazmış oluruz. Besbelli ki, bu da hareketimize yarar değil, zarar getirir.

Kitle konusunda üzerinde durulması gereken bir başka hatalı tutum da, kitle eylemine katılan her fer-

din mutlak bir bilinç düzeyinde olması gerektiğine inanmak, bir kişinin bile bu bilinç düzeyinin altında olması sanki eylemin başarısına gölge düşürecekmiş tavrını takınmaktır. Elbette gönül ister ki, harekete katılan her fert azami bilinç düzeyinde olsun. Ama buna fiilen imkan yoktur. Bu ancak bizim sübjektif isteğimiz, dileğimiz olur. Gerçek bunun başka tür-lüsüdür. Sosyalist kendi sübjektif niyetine göre hareket etmez. Gerçeği kendi dileğiyle çakıştır duruma koymaz.

"Öncü, bir eylemde kendisini izleyen kitlenin her ferдинin o eyleme bilerek, isteyerek, bilinçli olarak ve o eylemin bütün muhtemel sonuçlarına katlanmayı göze alarak katılmasını sağlamalıdır"¹²

Soyut bir formül olarak bakıldığında insana öylesine hoş ve göz alıcı geliyor ki, hayran olmamak elde değil. Nitekim kendisi de çok önemli şeyler söylediğini farzetmiş olacak ki, tutmuş bir de altını çizmiş. Ama somuta, dünya devrimci hareketinin pratiğine indirildiğinde yanlışlığı hemen sırtıyor.

Bir kere yukarda da belirttiğimiz gibi, buna fiilen imkan yoktur. Kitle tümüyle "bütün muhtemel sonuçları bilerek" bir harekete kalkmaz. Somut hedefler konur, bu somut hedeflere varmak için harekete girişen kitle, giderek baştan düşünmediği şeyler düşünmeye, öğrenmeye, bilinçlenmeye başlar. Hep biliriz ki, pratik en büyük eğiticidir. Devrim hızlandıkça, devrimci hareket geliştikçe, kitleler hareket içinde çok daha hızlı eğitilirler, pişerler.

"Devrimin, siyasi gelişmenin insanları eğittiği tartışma götürmez bir gerçektir; ve asıl önemli olan devrimin sadece yöneticileri değil, aynı zamanda yığınları da eğitmesidir."¹³

Aslında bu genellemenin altında, aynı zamanda

anti-emperyalist gençlik eylemlerinin doruğuna ulaştığı Tuslog hareketinin inkarı yatmaktadır. Söзде DTCF bahçesine toplanan gençler, akademik sorunlar üstüne kararlar almayı beklerken, "bilmedikleri, muhtemel sonuçlarını göze alamayacakları" bir harekete itilmişlerdir. Yine bu mantık bizi, eski TBMM forumunu ve bütün devrimci gençlik hareketlerini inkara götürebilir.

Bir başka açıdan bakıldığında, yine bu tür kitle anlayışının yanlışlığı ortaya çıkar. Devrim yapılan ülkelerde bile pek çok kimse bu yeni durumu kavrayamamış, ama devrimden sonra da yürütölen politik ve ideolojik çalışmayla, kampanyalarla bunlar kazanılmışlardır. Örneğin Mao, "emperyalizme, feodalizme ve bürokratik kapitalizme halk tarafından son verilince, pek çok kimse Çin'in kapitalizme mi, sosyalizme mi yöneleceğini pek de bilmiyordu"¹⁴, sözlerini devrimden sekiz yıl sonra 1957'de söyleyebilmiştir.

Eğer Halil Berktaş'ın söylediklerini doğru varsayarsak, artık hareket içinde propagandaya, kitleyi örgütlemeye, daha üst düzeyde eylemler için ajite etmeye pek fazla ihtiyaç yoktur. Bu öncü ile kitlenin aynı eylem ve bilinç düzeyine çıkması gerektiğini iddia etmektir ki, bakın bu konuda Stalin ne diyor: "Kapitalist düzende, bütün sınıfın ya da hemen hemen bütün sınıfın, öncüsünün yani kendi Sosyal Demokrat partisinin bilinç ve eylem düzeyine çıkabileceğini düşünmek kuyrukçuluk, 'manilovizm' olur."¹⁵

Kaldı ki, Stalin bunları işçi sınıfı için söylüyor. Oysa bizim hareketimizin içinde köylü, küçük burjuvazinin çeşitli katları, belki milli burjuvazinin en ilerici kesimi de olacaktır. Bu kitle Halil Berktaş'ın

söylediklerini daha da gülünç kılmaktadır. Her aklımıza esenin doğruluğunu, yanlışlığını tartmadan, marksist teorinin ve pratiğin eleştiri süzgecinden geçirmeden, parlak laflarla süsleyip söylersek, bize devrimci değil, aklına eseni söyleyen küçük burjuva lafazanı derler.

KÜBA DEVRİMİNİ YERİNE OTURTALIM

Her devrimcinin görevi devrim yapmaktır. Görüldüğü gibi dünyanın geri kalan kısımlarında nasılsa Amerika'da da devrim başarıya ulaşacaktır. Ama evlerin kapısı önünde oturup emperyalizmin cesedinin geçmesini beklemek devrimci bir tutum değildir. Job'un görevi bir devrimciye uymaz.¹⁶

Yazımızın başında yeni oportünizmin Küba devrimi konusunda da yanlış görüşlere sahip olduğuna değinmiştik. Bugün PDA çevresinde kümelenenlerin, açık oportünist bir tutum benimsemeye başlayalı beri nasıl dönekleştiklerini görmek için azıcık dikkat etmek yeterlidir. Onlar, istedikleri kadar Aydınlık'ın çıkışından beri aynı çizgiyi sürdürdüklerini iddia etsinler. Şimdi kendi yazılarından örnekler vererek, git gide nasıl çelişik, dönek bir tavır takındıklarını göstermeye çalışacağız.

"Latin Amerika'da Küba devrimiyle açılan devrim mücadeleleri bugün bütün kıtayı sarmıştır... Latin Amerika ihtilalinin baş kumandanı Che Guevara, 1967 Ekiminde Bolivya dağlarında şehit düşmüştür... Guevara'nın tutuşturduğu milli kurtuluş meşalesi bütün Latin Amerika halklarının yolunu aydınlatmaktadır."¹⁷ Bu yazı Aydınlık Dergisi kurucuları imzasıyla yayınlanmıştır. Bugün "Proleter

Devrimci" Aydınlik'in oportünist çizgisini temsil edenlerin bir çoğu bu yazının altına imzalarını atmışlardır. O günlerde bunları söyleyenler, şimdi bunun tam tersi bir tutum içindedirler. Yalnız Küba devrimi değil, bir çok konuda, Aydınlik'tan ayrılan bu kliğin döneğini belgelemek mümkündür. Nitekim bunların bir çoğu da Aydınlik dergisindeki çeşitli yazılarda sergilenmiştir.

Aynı şekilde bugün PDA'nın saflarında yer alan Deniz Kavukçuoğlu, Aydınlik'in 8. sayısında yayınlanan "Latin Amerika'da Devrimci Hareket" deşunları yazmaktadır: "Güney Amerika marksistlerinin 'ikinci bağımsızlık savaşı' diye adlandırdıkları bu dönem içerisinde kıtadaki ilk 'milli demokratik devrim' gerçekleşmiş ve sosyalizmin kuruluşu için gerekli koşulları sağlayan bu aşamayı 'sosyalist devrim' izlemiştir." (Sf. 129).

Anlaşılan o pek övündükleri "ilkeli birlik"leri Marksizm-Leninizm'den sapma, dünya devrimci pratiğine sövme temeli üzerinde bir birliktir. Zira PDA çevresi, şimdi Küba'da yapılan devrimin "tesadüfi bir sosyalist devrim", Che Guevara ve Fidel Castro'nun ise "küçük burjuva devrimcileri", "sol oportünistler" olduğunu söylemektedir.

Küba devrimine karşı takınılan bu olumsuz tavırın kökünü, Kübalı proleter devrimcilerin pasifizme, teslimiyetçiliğe, kuyrukçuluğa karşı yürüttükleri mücadelede aramak gerekir.

Gerek Fidel'in, gerekse Guevara'nın pasifizme, sağ oportünizme karşı yönelttikleri doğru eleştiriler, dünya devrimci hareketinde pasifizmin, sağ oportünizmin Türkiye şubesi olan PDA çevresini haklı olarak gocundurmuştur.

Nodulla dürtüklenmiş gibi yerlerinden hop zıp-

layıp hop oturan bu dar görüşlü kliğin bütün telaşı, çırpınması buradan gelmektedir. Bunlar kurtuluşu, Küba devrimci pratiğinde bulunmamış, Küba devriminin teorik bileşimini yaptığını sanan bir Fransız entellektüelinin dogmatik düşüncelerini eleştirmekte bulmuşlardır. Eğer çoğu yerde yapıldığı gibi, Regis Debray'ın *Devrimde Devrim* kitabının eleştirisini yaptıklarını söyleselerdi, düştükleri büyük yanlışlara rağmen, "bu yalnızca bir kitap eleştirisidir", der geçerdik. Oysa bakın ne diyorlar: "Bizim burada, bu çizginin en açık seçik ifadesi olarak Regis Debray'ın kitabını alıp eleştirmemiz yalnızca bir kitap eleştirisi yaptığımız ve eleştirimizin Debray ile sınırlı kaldığı anlamını taşımaz... Bu çizgiye kısaca "Debrayizm" dememizin çok yanlış ve yanıltıcı olmayacağı kanısındayız."¹⁸

Biz bu kanısını değiştirmesini öğütleriz. Bu yanlış ve yanıltıcı olmanın da ötesinde, daha başka bir şeydir. Halil Berktaş, bir ülkede devrimcilerin kanları pahasına yaptıkları bir devrimin eleştirisine başlamadan, bilgi edindiği kaynağın güvenilirliğini araştırmalıydı hiç olmazsa; o da bir yana, Marksizm-Leninizm adına konuştuğunu sanan bir kişi en azından şu temel kuralı göz önünde tutmalıdır: "Devrimin metodlarını, teorisini bilmek isteyen, devrime katılmak zorundadır. Sonuç olarak... ne çeşit bilgi olursa olsun, dolaysız denemeden ayrılamaz."¹⁹

Debray, Küba devriminden bahsediyor, onun adına konuştuğunu sanıyor diye, Küba devrimci pratiğini ve onun Marksizm-Leninizme katkısını "Debrayizm" diye adlandırmakla, Mao'nun ve Çin devrimci pratiğinin Marksizm-Leninizme katkısını, "Berktaşizm" ya da "Alpayizm" diye adlandırmak arasında hiç fark yoktur. Ve ikisi de aynı derecede gülünçtür, ciddi değildir, hafifliktir.

Küba devrimini kimden öğreneceğiz o zaman? Ne Debray'dan, ne Pomeroy'dan, ne A. G. Frank'tan ne de diğer birinden. Doğrudan doğruya bu devrime katılan, ona öncülük, liderlik eden Castro'dan, Guevara'dan. Tıpkı Çin devrimini Mao'dan, Lin Piao'dan; Vietnam devrimini Ho amcadan, Giap'tan, Le Duan'dan öğrendiğimiz gibi.

Söz gelimi, kendilerine "Maocu" diyen ve "zenginleri tatil yerlerinde rahatsız etme" kampanyası açan Fransız manyaklarından ve PDA çevresinden Mao'yu öğrenemeyeceğimiz gibi, kendisine "Castrocu" diyen bir fraksiyondan da Castro'yu öğrenemeyiz.

Bütün bunları bir anda silip atan PDA çevresi, "Debrayizm" diye bir çizgi çıkardı. Biz böyle bir çizgi olabileceğine ihtimal vermiyoruz. Ama ille de böyle bir çizgi var diye diretiyorsak ve bunu bir temele oturtmak istiyorsak, bu olsa olsa PDA çevresindeki statik tarih anlayışına sahip klik gibi veresiye laf etmektir.

(Debray Latin Amerika'daki devrimci harekete ilgi duyan bir Fransız aydınıdır. Bu ilgi de bir doktora sınavını kazanamaması sonucu çevresinden uzaklaşmaya karar verdikten çok sonra ortaya çıkmıştır. Latin Amerika'da yaptığı temaslardan hareketle bir takım denemeler yazmış; bunların ilk ikisi hiç ilgi görmediği halde Bolivya'da tutuklanmasıyla son bulan üçüncü denemesi Devrimde Devrim sansasyonel bir kampanyadan sonra çeşitli dillere çevrilmiştir.)

Debray hakkında Küba eleştirisi bir yana, Huberman ve Sweezy, *Monthly Review* dergisinin Temmuz-Ağustos sayısında (ki Halil Berktaş bu derginin de Küba adına konuştuğunu zannediyor, aktarmaları

öyle yapıyor), "Debray Latin Amerika halklarının devrime hazır olduklarına inanmaktaysa da, bu inancını doğrulayacak herhangi bir delil gösterememektedir. Bunun gerçekten büyük öneme haiz bir soru olduğuna şüphe yok", diyorlar.

"Debray'ın Küba devrimi üzerine yaptığı değerlendirme temkinle ele alınmalıdır."²⁰

"Latin Amerika Ülkeleri tarafından devrimci mücadelelerinde uygulayacakları model olması imkansızdır."²¹

"Diğer yazıların çoğunda da defalarca tekrarlanacağı gibi, Marksist felsefe açısından askeri unsurların siyasi unsurlara egemen kılınması gibi temel bir yanlışı Debray nasıl olup da bu kadar önem vererek savunabiliyor?"²²

"Debray'ın yazıları Latin Amerika'nın siyasi analizleri değil, siyasi nitelikte broşürler olarak değerlendirilmelidir."²³

"Debray devrimci teori ile devrimci pratiği birbirinden ayırmakta ya da bunları birleştirememektedir."²⁴

"Ayrıca Debray'ın Küba Devrim Teorisi, Küba'daki devrimci pratikten önemli açılardan farklıdır."²⁵

"Debray'ın Latin Amerika toplumunu incelemekte ve devrimci teori ve pratiği birleştirmekte yetersiz oluşu, devrime politik anlamda kitlelerin katılımının önemini azımsamasına ve askeri faaliyetlerin bu kitle iştirakinin örgütlenmesindeki siyasi rolünü yok var saymasına yol açmaktadır."²⁶

"Debray'ın bütün hataları içinde en tehlikeli ve ciddi olanı devrim teorisini bütünüyle inkara yönelmesidir."²⁷

Bu tür eleştirilerden daha bol ve birbirini ta-

mamlar mahiyette aktarmalar yapılabilir. Eğer bugün dünya devrimci hareketinde Ş. Alpay, Halil Berktaş ve PDA çevresinin sandığı gibi bir "Debrayizm" akımı olsaydı, bunu eleştirmek çok önem kazanacaktı. Ama böyle bir akım ve bu akımın pratiğini yapan kimse yoktur. Oportünizmin zannettiği gibi Castro, Guevara, Bravo ve Porede "Debrayizm" diye bir akımın pratiğini yapmamışlardır. Bu tamamen hayal mahsulüdür, uydurmadır. Küba'nın bu konudaki eleştirileri, Halil Berktaş'ın ve yukarıya aktardığımız yazarların eleştirilerinden de daha tutarlıdır, daha doğrudur. Eğer PDA çevresi, bütün bunlara rağmen, bu görüşlerinde "Castro-Guevara-Debray" çizgisi veya "Debrayizm" diye diretiyorsa bu, "inadım inat" tavrından başka bir şey değildir. Bu tavır bugüne dek sık sık belirtildiği gibi yanlış, tutarsız bir tavidir.

Küba Komünist Partisi adına yapılan eleştirilerden birini Mahir Çayan arkadaşımız, Aydınlık'ın 20. sayısında özet olarak vermişti. Biz aynı yazıdan bir iki kısa bölüm aktararak PDA çevresinin aksine Küba ile Debray arasında temel ayrılıklar, farklılıklar olduğunu göstermeye çalışacağız. (Çin'in devrimci çizgisiyle, PDA'nın sağ oportünist çizgisi arasında temel farklılıklar olduğu gibi.)

KKP adına konuşan Julio Aronde ve Simon Torres eleştirilerini geciktirdikleri için kendilerini kınadıktan sonra şöyle demektedir:

"Debray... aynı zamanda aptal mevkiine de düşüyor, fakat Debray tarafından ortaya atılan yeni teorik yapının tartışılmasında bu aptalca tutum gereklidir kanısındayız."²⁸

"Bütün yanılma, Debray'ın ileri sürmüş olduğu faraziyesinin kökten hatalı olması ile açıklanabilir."²⁹

Fakat hemen şunu belirtelim: Debray her ne kadar

yanlış temele dayanıyorsa da, bu onun yaptığı eleştirilerin tümüyle yanlış olduğu anlamına gelmez. Debray pasifist Latin Amerika partilerinin devrim yapamayacağını bir kere daha ortaya koymuştur.

Bunun dışında kitaptaki analizler, doğru marksist felsefeye, sağlam bir pratik ve teorik temele dayanmamaktadır. Bizim Debray konusunda tavrımız budur. Yoksa Debray'a hiçbir zaman Latin Amerika devrimci hareketinin teorisveni gözüyle bakma aptallığı gstermemişizdir.

KÜBA DEVRİMİ HAKKINDA

Küba, ABD'nin 90 mil doğusunda, emperyalizmin III. bunalım döneminde milli demokratik devrimini geręekleřtirdikten sonra, sosyalist devrimini başarmış ve sosyalizmin kuruluşunda mesafeler katetmiş bir ülkedir. Küba devrimi, dünya halklarının baş düşmanı Yankee emperyalizmini yeryüzünde bir adım gerilettiği gibi, Latin Amerika'da devrimci potansiyeli hovardaca harcayan pasifist sözde işçi partilerine -ki ister bunlar olsun ister olmasın devrim yapılacaktır- önemli dersler vermiştir.

Sovyet, Āin, Vietnam deneyleri yanında Küba devrimi de marksizm-leninizmin canlı hazinesine katkılarda bulunmuştur. Bunu inkara yeltenmek, marksizmi, katı, gelişemez bir şey olarak görmektir ki, bunu marksistler ileri sürmez. Küba devrimi aynı zamanda Latin Amerika'da devrim yapılabileceğini göstermiş ve reformculuğu, teslimiyetçiliği ve dzeltmeciliği mahkum etmiştir.

Kübalı devrimcilerin, silahlı mücadeleye başladıkları iēin, kendilerine "maceracı" diyen re-

vizyonistlere cevapları Şu olmuştur:

"DövüŐmemiz gerekti ve bu olmasaydı yurdumuzda hiçbir 'geçiş' olmazdı. Küba halkının silahlı mücadelesi olmadan, belki de Bay Batista 'Made in U.S.A.' hala aramızda bulunacaktı... Küba'ya hiç ayak basmamıŐ bir kaç nazariyatçıya orda olup bitenleri söylemek düşmez."³⁰

Küba'da devrimci mücadelenin geleneği oldukça eskiydi. Tarım proletaryası içinde devrimci militan güçler hiç de azımsanmayacak güçteydiler. Öte yandan Batista diktatörlüğü baskı ve zulüm yüzünden halkın büyük nefretini kazanmıŐtı. Geniş halk tabakaları gidiŐten memnun değildi. Hakim sınıflar sallanıyor ve emperyalizm, III. bunalım döneminin ilk yarısının sonunda, Küba'daki devrimci hareketi "Şimdilik" tehlikeli görmüyordu. Özetle, Küba'da bir kriz durumu vardı. Bilindiği gibi her kriz devrimle sonuçlanmaz. Eğer "yenmeye cesaret edilmezse" ve kendi öz gücümüz zayıfsa, sinmiŐse, teslim olmuŐsa hiç biri sonuçlanmaz. Kof ağacı devirmek için yüklenmek gerekir.

İŞte, Kübalı devrimciler bu görevi yüklendiler. Onlar "orto'doks" teslimiyetçi partinin karşı çabalarına, yanlış tezlerine aldırmadan, Küba'nın en devrimci kesimi ve "bağımsızlık meŐalesini yanar tutan" Oriente bölgesinde işe başladılar. Sierra Maestra'nın kırlık bölgelerine emperyalizmin kültürü henüz ulaŐamamıŐtı. Karşı devrim fazla örgütlü değildi. Hem bu yüzden hem de içinde buldukları ekonomik ve sosyal durum gereği devrimci fikirlere açıldılar.

Anti-emperyalist ve anti-feodal savaŐta, her türlü çeliŐkiden yararlanan devrimciler, doğru bir geniş milli cephe politikasıyla Batista'ya karşı bütün güçleri

seferber ederek 1959 ocağında Milli Demokratik Devrimi yaptılar. Bu devrim sosyalist devrim değildi henüz.

Önceleri bu gerçeğe katılan yeni oportünistler, birden dönüş yaparak bunun tam tersi bir görüşü savunur duruma geçtiler.

"Avcıoğlu önümüzdeki devrimci adımı da doğru tesbit etmiştir. Davanın özü ortaçağ kalıntılarının hala ayakta durmasını sağlayan, politik ve ekonomik bağımsızlığımızı dış güçlere ipotek eden..tutucu güçler koalisyonunun tasfiyesidir"³¹

Avcıoğlu'nun bu sözlerini açarak "önümüzdeki adımı doğru tesbit etmiştir" diyen Şahin Alpay'ın şu sözlerden de sosyalist devrim adımı sonucunu çıkarması insanı şüpheye düşürmektedir. Çünkü tam tersi bir akıl yürütülmektedir. Ya Şahin Alpay ve PDA çevresi okuduğunu anlayamamakta, ya da istediği gibi yorumlamakta tahrif etmektedir." Anti-emperyalist, anti-feodal mücadelede halkın büyük çoğunluğunu işçi sınıfının, köylülerin, aydınların, küçük burjuvazinin ve ulusal burjuvazinin en ilerici tabakalarının çıkarları yönünde giden bir kurtuluş programı üzerinde birleştirmek mümkündür."³²

Eğer ismi geçen yazarlarla diğer PDA çevresi bu metnin amaçladığı devrimci adımdan sosyalist devrim sonucunu çıkarıyorsa -ki yazdıklarından o anlaşılmaktadır- biz onların savunduğu milli demokratik devrimin ne menem bir şey olduğundan şüphe ederiz.

PDA çevresi istediği kadar Küba'yı "sol oportünist" çizgiyi temsil ediyor görsün, yukardaki metin, Latin Amerika ülkelerinin önündeki devrimci adım olarak anti-emperyalist, anti-feodal (milli demokratik) devrimi önermektedir.³³ Hem de doğru bir tahlille,

bütün milli sınıf ve tabakaları bir kurtuluş programı etrafında birleştirmeyi mümkün görerek.

Ocak 1959 Küba devrimine sosyalist devrim demek, sosyalist devrimin ne demek olduğunu bilmemek, işçi sınıfı öncülüğünde milli sınıf ve tabakaların demokratik iktidarını emek oportünizmi gibi sosyalist bir iktidar sanmaktır.

"1959 Ocak ayından, 1961 Aralık ayına kadar, milli bir kurtuluş inkılabı ile sosyalist bir inkılabın birbiri ardından bir çok safhalar geçirdiğini görüyoruz."³⁴

Bizim devrimimizde de milli demokratik devrimle sosyalist devrim arasında Küba'daki gibi kısa bir süre olacaktır."³⁵

İŞÇİ SINIFI, DEVRİM VE İTTİFAKLAR

PDA çevresinin, Küba devrimi konusunda bir Arap yazarının Ant dergisindeki yazısına dayanarak gözleri kapalı vardığı sonuçlar tümüyle yanlıştır. Yanlışlığa sıkı sıkıya sarılıp, tek doğru bunu görmek, gerçeğe göz kapamak tam bir oportünist tutumdur.

Gerek Küba devrimi konusunda, gerekse Latin Amerika devrimci yolu hakkında önerilen strateji ve taktikler, PDA çevresinin öne sürdüğü ve aşağıya aktaracağımız saçmalardan tamamen farklıdır.

"Öte yandan Castro-Guevara-Debray çizgisine göre, zaten 'işçi sınıfı devrim yapamayacağı için' sosyalizmin bazı genel ilkelerini benimsemiş küçük burjuva aydınların içinde toplandığı foko önderlik rolünü yüklenir ve 'sosyalist devrim' yapar(!)"³⁶

Her devrimci şu paragraftaki büyük yanlışlıklarla birlikte, tavırdaki kendini beğenmişliğe, aşağı-

ğılanmaya ve yukardan atmacılığa, ukala tavıra da dikkat etmelidir. Parantez içindeki ünlemi Şahin Alpay, Castro ve Guevara gibi devrim yapmış mu-zaffer önderlerin isminin sonunda kullanmaktadır. Debray'ı bu devrimci liderlerle aynı çizgide saymasını ise cehaletine veriyoruz. Ama, Küba proleter devriminin liderleri hakkında konuşurken insan kendi yerini doğru tesbit etmeli, ona göre konuşmalıdır. Hele geri kalmış bir ülkede proleter devrimcileri adına konuştuğu iddiasındaysa...

Biz Şahin Alpay'ın, bir küçük burjuva aydını olarak, yukarıdaki paragraftan utanç duyması gerektiğine inanıyoruz. Çünkü, Küba II. Havana Deklerasyonu'nda bu tür zırvalara gerekli cevabı vermiştir.

"Dünyadaki güçlerin şimdiki sömürge halkları ile bağımlı halkların kurtuluş hareketleri karşısındaki durumu, Latin Amerika'nın işçi sınıfına ve devrimci aydınlarına emperyalizm ve feodalizme karşı mücadelede kararlı bir şekilde öncülük olan gerçek görevlerini göstermektedir."³⁷

Dikkatli ve eleştirici bir gözle yeni oportünizmin öne sürdüğü tezler incelendikçe sürekli yalanı ve uydurmayı savunduklarını, gerçeği tahrif edip aktarmaktan özel bir zevk ve çıkar umduklarını görmemeye imkan yoktur. Her konuda olduğu gibi, Küba devrimi konusunda da bu tür bir yanlışlığı isteyerek devrimci saflara sokmaya çalışmaktadırlar.

Kübalı devrimcilerin dünya ve Latin Amerika devrimci hareketi hakkındaki önerileri, tarihi II. Havana Deklarasyonu'nda ifadesini bulmuştur. Bu metinden yukarıya aktardığımız parçayı okuyup da, bundan "sosyalist devrim", "işçi sınıfı devrim yapamaz" sonucunu çıkaranlar, ya okuduklarını anlamayan ap-

tallardır, ya araştırmadan konuşan cahillerdir, ya da yalancılar, tahrifçilerdir.

İşin bir başka yönü de şu: Şahin Alpay'ın Ant dergisinde yayınlanan Yunus Haydar'ın yazısından yaptığı aktarma Küba Devrimcilerinin söyledikleriyle değil, Şahin Alpay'ın yazdıklarıyla özdeşlik taşımakta, Şahin Alpay'ın meşhur önermesine destek olmaktadır.

Örneğin, "bu ülkelerde devrime önderlik edebilecek güçte bir işçi sınıfı da yoktur", diyen Yunus Haydar ile "işçi sınıfı devrime öncülük edebilecek - objektif, sübjektif- şartlara sahip değildir" diyen Şahin Alpay arasında hiç bir fark yoktur. Bu önerilerden ancak Şahin Alpay'ın söz konusu ettiği sonuç çıkar. Yoksa II. Havana Deklarasyonu'ndan ve Kübalı devrimcilerin söylediklerinden değil. Bu iki öneri de yanlıştır; sağ oportünizmi, pasifizmi temsil etmektedir. Şahin Alpay Yunus Haydar'dan aktarma yaparken kendi tezini güçlendirme temelinden yola çıksaydı şüphesiz daha dürüst davranmış olacaktı.

"Fidel'in ve Che'nin gösterdiği gibi milli burjuvazi yoktur ve devrimci bir rol oynayamaz."³⁸

Milli burjuvazinin var olup olmaması milli demokratik devrim aşaması açısından, hayati önemi haiz bir konu olmamakla birlikte, gerek Andre Gunder Frank'ın, gerekse aynı görüşü paylaşan Halil Bertkay'ın, Castro ve Che'den nasıl habersiz olduklarını göstermek açısından bu meseleyi açmaya çalışalım. Bir kere, Küba devrimi, işçi sınıfı-köylülük-küçük burjuvazi ve milli burjuvazinin en ilerici kesimi arasında kurulan geniş cephenin 1959'un Ocak ayında iktidara el koymasıyla ilk adımını atmıştır: Ve şehir hareketlerinde milli burjuvazi önemli roller oynamış, hatta devrimi kendi denetimine almak için çaba da

göstermiştir. Fakat 26 Temmuz hareketi giderek geniş kitlelerin desteğine dayanarak ve "işçi sınıfının öz ideolojisi rehberliğinde" devrimin demokratik ve milli güçlerle birlikte iktidarı almasını sağlamıştır.

Kırlarda başlayan hareket giderek bütün ülke çapına yayılmış ve emperyalizmle işbirlikçilerini devirmiştir. "Tabii bütün bunları yaparken işçi kitlelerinin en geniş ölçüdeki katkısına ve kendi öz ideolojisinin rehberliğine güvenmemiz şarttır."³⁹ Bunlar, Küba devrimcilerinin, işçi sınıfı ve işçi sınıfı ile devrimci aydınların öncülüğü için söyledikleri sözler. Bu konuyu yine II. Havana Deklarasyonu'ndaki önerilerle bağlayalım.

"Latin Amerika'da fakir köy halklarının kuvvetten yana büyük bir devrimci gücü meydana getirmesini sağlayan bu şartlardır... Fakat çevreyle ilişkilerinin yokluğu bilindiğine göre köylüler devrimci aydınlarla, işçi sınıfının devrimci ve politik yönetimine muhtaçtırlar. Bu yönetim olmadıkça tek başlarına mücadeleye girip zafer kazanamazlar."⁴⁰

MİLLİ BURJUVAZİ

Milli burjuvazinin varlığı meselesi yukarıda da belirtildiği gibi, milli demokratik devrim stratejisinin geçerliliği için gerekli bir şart değildir. Her ne kadar milli burjuvazi ile emperyalizm ve işbirlikçi burjuvazi arasında objektif olarak çelişkiler varsa da, bu her zaman milli burjuvazinin devrimci saflarda yer tutacağı anlamına gelmez. Yalnız bugünkü tartışmalarda, bir tahrifi açığa çıkarmak açısından milli burjuvazi üzerinde duruyoruz. Halil Berktaş'ın PDA'daki yazısından yaptığımız aktarmada gö-

rüleceği gibi, yeni oportünistlerin iddiasına göre Castro ve Che "Milli burjuvazi yoktur, devrimci bir rol oynayamaz" diyorlarmış(!).

Milli burjuvazinin tümüyle devrimci bir rol oynayamayacağı açıktır. Gerek Çin devrimcileri, gerek Küba devrimcileri, gerekse de bu iki ülkenin devrimci pratiği, bu somut gerçeği göstermiştir. Kübalı devrimcilerin görüşünü dile getiren II. Havana Deklarasyonu ile Mao'nun görüşleri arasında tam bir paralellik vardır.

"Tecrübe göstermiştir ki ülkemizde çıkarları Yankee emperyalizmi ile çatıştığı zaman bile, bu sınıflar her zaman direnememiştir... Emperyalizm veya devrim kıyaslaması karşısında onun, yalnız en ilerici tabakaları halkın yanında yer alacaktır."⁴¹

Yukarıdaki yorum tümüyle yalnız Küba ve Latin Amerika için değil, aynı zamanda diğer bütün ülkeler için de geçerlidir. Çünkü bu tarz bir yoruma bütün dünya marksistleri katılmaktadır.

İşte, Kübalı devrimcilerin milli burjuvazi konusundaki görüşleri de bunlardır.

SONUÇ

Küba devrimi incelendiğinde aşağıdaki sonuçlara varmak mümkündür:

1- Devrimci aşama: Bütün Latin Amerika ülkelerinin önündeki devrimci savaş dönemi anti-emperyalist ve anti-feodal savaştır. Yani atılacak adım milli demokratik devrim adımıdır. Bu adımın kalıcı zaferlere ulaşması için, hemen ardından ve mümkün olan en kısa zamanda sosyalist devrimi yapmak (çünkü ikisi arasında bir "Çin seddi" yoktur) ve

sosyalizmin kuruluşuna geçmek gerekmektedir.

2- Emperyalizm kıta çapında bir baskı ve seri komplolar içine girdiği için mücadele alanı artık bütün kıta olacaktır.

Gerçekten, genel olarak emperyalizmin çöküşü bütün dünyadaki devrimci mücadele ile, özel olarak da bölgesel mücadelelerle olacaktır. Che Guevara'nın "İki, üç, daha çok Vietnam yaratalım" sloganını bu çerçevede değerlendirmek gerekir.

Bugün Güney-Doğu Asya'da Vietnam halkının kurtuluşu, Kamboç, Laos, Tayland ve Filipinler'in kurtuluşuyla ortak bir çizgiye ulaşmıştır.

Ortadoğu halklarının devrimci mücadelesi ve kurtuluşu birbirine sıkı sıkıya bağlıdır. Artık Ortadoğu'da, Ürdün'ün, Lübnan'ın vs. tek tek kurtuluşu değil, bütün Ortadoğu halklarının emperyalizmden ve feodalizmden kurtuluşu söz konusudur.

Aynı şekilde Latin Amerika'da da kurtuluş kıta çapında olacaktır. Bu hem emperyalizm can çekişme döneminde olduğu için, hem de dünya devrimci mücadelesi birbirine sıkı sıkıya bağlı olduğu için böyledir.

3- "Artık mücadele için marksist bir ideoloji şarttır. Ve de artık burjuvazinin desteklediği reformculukla ideolojik mücadeleye girmek gerekir."⁴²

4- Savaş "şehirlerin kırlardan kuşatılması" şeklinde olacaktır. Milli demokratik devrimde halk savaşı zorunlu bir duraktır ve gerek halk ordusunun, gerekse milli demokratik devrimin temel gücü köylülerdir. Bu açıdan bakılınca milli demokratik devrim uluslaşma sürecini de içerdiğinden özünde bir köylü devrimidir.

Yeni oportünistlerin sandığı gibi, Küba devrimci pratiğinde ne işçi sınıfı, ne de köylüler kü-

çümsenmişlerdir. Hem Castro, hem de Guevara, sık sık şu gerçeği bütün dünyaya hatırlatmışlardır.

"İşçi sınıfı ile köylü kitleleri çatışmanın sonucunu tayin ederler."

Nitekim Küba'da sonucu tayin edenler de asi ordunun işçi ve köylü savaşılarıyla, şehirlerde ve kırlarda asi radyonun ve liderlerinin direktiflerine büyük bir dikkatle ve bağlılıkla uyan geniş işçi kitleleri ile köylüler olmuştur.

5- Latin Amerika'da anti-emperyalist ve anti-feodal (milli demokratik) devrim ancak ve ancak bir halk hareketiyle başarıya ulaşacaktır. Bunun için de bu bölgede kitlelerin politik bilinç düzeylerini yükseltmek, onları örgütlemek ve bütünü anti-emperyalist, anti-feodal unsurları içinde toplayan halk kurtuluş cepheleri açmak kaçınılmaz bir zorunluluktur.

Bunun ilk iki aşaması halkın desteğini sağlamış ve onların arasında kaybolup gidebilen gerillaların faaliyetleridir. "Bu ilk yuvaları daha mücadelenin başında görünmez hale sokan şey nedir? Halkın desteği" Bu dönemde gerillalar halkın içinde çalışmalar yapar, yeni savaşçılar kazanır ve üs bölgeleri tesis ederler. Kurtarılmış bölgelerde, Küba'da olduğu gibi, devrim fikirleri yaygınlaştırılır, karşı devrim yok edilir, yani bir adli, idari ve mali mekanizma kurulur. Bir yandan da kurtarılmış bölgeleri tüm yurt sathına yaymak için mücadele verilir, düşman gerisinde faaliyete girilir.

Türkiyeli devrimciler olarak biz Küba devriminden yukardaki sonuçları çıkarıyoruz. Emperyalizmin ülkemizdeki sıkı denetimini her zaman göz önünde bulundurarak, dünyadaki bütün çelişkileri en doğru biçimde değerlendirmek durumundayız. Gerek ülkemizde uç veren, gerekse

dünya devrimci hareketinde ayak bağı görevi yapan revizyonizme, teslimiyetçiliğe, oportünizme karşı mücadeleyi hareketimizin esenliği ve başarısı açısından zorunlu saymaktayız.

Küba devrimine ve Küba halkının büyük pratiğine ilişkin görüşlerimizi şu sözlerle bağlarsak hiç de yanlış davranmış olmayız. "Küba Birleşik Devrimci Örgütleri'nin ve Fidel Castro başkanlığındaki Küba Hükümetinin güçlü liderliğindeki Küba halkı en karmaşık ve güç şartlar altında... Amerikan emperyalizmine karşı mücadelede bir büyük zafer daha kazanmıştır... Çin Hükümeti ve Çin halkı, Küba Birleşik Devrimci Örgütleri'nin ve hükümetinin izlediği doğru çizgiyi... ve Küba halkının kahramanca mücadelesini azimle destekler."⁴³

İşte bizim Küba devrimi ve yiğit Küba halkının devrimci mücadelesi konusunda tutumumuz budur. Yoksa yeni oportünizmin "Campus Maoist" tutumu değil!

DOĞU ANADOLU RAPORU

Son günlerde Doğudan gelen seslerin yoğunlaşması, hatta Babıali basınına kadar ulaşması üzerine, Bismil ve Silvan'a gönderdiğimiz arkadaşımız Hüseyin Cevahir'in yerinde hazırladığı yazıyı aynen yayınlıyoruz.*

*Bu yazı Mayıs 1970 tarihli Aydınlık Sosyalist Dergi'nin 19. sayısından alınmıştır.

BİSMİL'DE:

Bismil, Diyarbakır'a bağlı bir ilçe. Merkez nüfusu 6 bin. Bismil'e bağlı 96 muhtarlık var. Bunlara mezarlar (muhtarlığa bağlı olan daha küçük yerleşme noktaları) da eklediğinde, yerleşme yerlerinin sayısı 120-130'a varmakta. Köyler iki bölüme ayrılabilir: Dağ köyleri ve ova köyleri. Halk geçimini tahıl üretiminden sağlamaktadır. Ekilebilir toprak miktarı iki milyon dönümün üstündedir. Toprakların bir kısmı ağaların elinde. Ovaya traktör ve diğer tarım makineleri girmesine rağmen ağa ve şeyh baskısı devam etmekte.

(Silvan'da Yusuf Azizoğlu'nun kardeşi Abdülkadir Azizoğlu, köyünden geçen dereye bir baraj yapmaya karar verir. Bütün müridlerini ve marabalarını toplayarak işe girişir -ücretsiz çalışılmaktadır, angarya- baraja torbalarla kum taşınmaktadır. Zayıf bir köylü yarı yolda düşer, torbayla. Şeyh bu durumu görünce çok sinirlenir. Köylünün yanına vararak tekmelemeye başlar. Köylü torbaya çok kum doldurulduğunu söyleyince küfrederek "gözün kör müydü?" der. Aradan birkaç gün geçince mühendissiz, plansız barajın duvarı arkada biriken suların basıncıyla çöker ve bir köylünün beli kırılır.)

Bismil kaymakamı Birgi Yaşar Çağlaşan'ın dediğine bakılırsa, İlçede asayişsizlik diye bir şey yok. Eşkiya, çevreyi sürekli tedirgin eden bir çete hiç olmamış. Yalnız adam vuran birkaç kişiyle bazı hırsızlar ve birkaç da asker kaçağı varmış. Bunların çoğu kendiliğinden teslim olmuş.

Yine Bismil'deki kavgaların adam vurmaların bir

tek nedeni var: TOPRAK. Bir yandan ağa toprakları on binlerce dönümü bulurken, bir yandan da ağalar hazine topraklarına el atmışlar. İki milyon dönümü aşan toprağın % 80'i ihtilafli. Bu ihtilafli durumu da, şimdilik bir tek şey çözümlüyor; YILDIRMAK. Bu yüzden bütün Bismil hatta bütün Doğu ve Güney-Doğu'da herkes, ağaların silahlı fedai beslediğini bilmekte. Asayişsizliğin tek nedeni toprak demiştik. Ağalar, köylülerin toprak taleplerini mahkum besleyerek durduruyorlar. Belli bölgeler, bu mahkumlarca ağa adına korunuyor. Bu durum politikaya seçimlere de yansıyor. Nitekim gazeteler Şaki Özbay'ın filan parti için, Hamido'nun falan parti için çalıştığını yazıp durdular.

(Bismil'in Sinan Köyü'nde bir ağa oturur. İsmi: Abdülkadir Sinanlı -Köylüler ve çevre halkı FERMAN AĞA demektedir- Silahlı fedaileri olduğunu, bunların, otomatik silahlarla dolaştığını bilmeyen yok. Yüz bin dönüm toprağı var. Birkaç köy kendisinin, çuluyula, eviyle, insanıyla. 1969 milletvekili seçimlerinde AP için çalışır. Köyden Kasap İbrahim ise İlçeye uğradığında "YTP'ye oy vereceğim" diye bir tanıdığına söz verir. Bunu köy kahvesinde seçimlere bir gün kala, Ferman Ağa'ya söyler. Vay sen misin bunu diyen! Hemen ertesi gün kapı dışarı edilir. Hiç bir ağa Kasap İbrahim'i yanına almaz, ağasına karşı geldi diye. Kasap İbrahim şimdi Batman'da iş aramaktadır.)

Son aylarda yapılan komando baskını sırasında ağa köylere özellikle dokunulmamış. Ferman Ağa'nın köyünde sözde arama yapılmış ve hiç bir şey bulunamamış. Köylülerin bir şikayet nedeni de bu. "Ağa'nın silahı var, elinden alınmaz, baskı yapılmaz. Ama bizde silah olmadığı halde işkence yapılır". Komandolar, ellerinde Bakanlar Kurulu'nca arama ve iş-

kence etme kararı olduğunu söylüyorlar. Bu kararı bugüne kadar gören olmamış. Eğer gerçekten böyle bir karar varsa, tam bir baskı, yıldırma ve terör havası yaratma; orduyu ağaların yanındaymış gibi gösterme çabası var. Aydınlar, ilericiler ve devrimciler bu kararın peşine düşmelidirler. Bu Türkiye halklarının kardeşliğini, birliğini bozup bölme ve sonra da, hükmetme planıdır. Emperyalizmin Orta-Doğu'da uyguladığı planın Türkiye'ye düşen bölümüdür.

(Bismil'in Göçmen Kahvesi'nden Mustafa Bulut komandoların kahveye gelişini anlatıyor: "Komandolar kahveye geldiler. Benim silahla adam öldürmeyle herhangi bir ilgim yok. Bismil'in içinde kahve işletmekteyim. 'Buyrun' dedim. Demez olaydım. Başladılar bana küfretmeye. Benim dayım da komando üsteğmeni. İyi bir insan. Bunu söyledim. Suçum ne dedim. Tartaklayıp daha beter küfrettiler. Bir sürü adam vardı kahvede. Onurum kırıldı. Gözlerim doldu. Dayımdan bile nefret etmeğe başladım. Yazık değil mi, biz de bu memleketin insanlarıyız!")

Bu ilçe merkezinde bir küçük olay. Bu olayın arkasında yatan hesap basit ve tehlikeli. Ordunun devrimci yanını bir yandan yok etmek, bir yandan da ordu ile halk arasında aşılmaz nefret duvarları yaratmak. Bunu kısmen başardıkları da söylenebilir.

Komandolar Kenberli Köyü'ne giderler. Köyde bir ortaokul mezunu var; Adnan Aktepe. Pırıl pırıl uyanık bir genç. Türkiye'nin ne durumda olduğunu kavramış. Kurtuluş için çareler düşünmekte, araştırmakta, okumakta. Kenberli ağa köyü. Adnan fakir, ortaokuldan sonra okuyamamış. Komandolar köye gitmeden ağalar Adnan'ı duyurmuşlar. Adnan sorulmuş. Gelmiş. Getir silahını demişler. Yok deyince başlamışlar dövmeye. Biz gittiğimizde elleri parça

parça idi. Vücudunda morartılar vardı. Sonunda köyde silah bulamazlar. Adnan'ın yediği dayak yanına kar kalır. Aslında bütün köylerde erkekleri bir tarafa kadınları bir tarafa toplayarak dövüyorlar ve çoğu köyden eli boş dönüyorlar.

Köylünün mahkumlara ve ağanın adamlarına karşı silahlanmaları olağan bir şey. Ağanın adamları ağanın çıkarları için gözlerini kırpmadan adam öldürüyorlar, soygun yapıyorlar. İdari makamlarsa buna seyirci kalıyor. Köylüler bütün baskıları sır saklar gibi saklıyorlar.

(Aşağı Salat'tan Halil Toptaş; "Ağaların fedaisi mahkumlar belli bölgeleri diğer mahkumlara ve köylülere karşı koruyorlar. Bunun yanında baskılar bize geliyor ve kuru yanmadan yaşı yakıyorlar. Komandolar bizim köye de geldiler. Hepimizi iştima ettiler. Sonra koşturup güldüler. Ardından da başladılar dayak atmağa. Anlamıyorum bir türlü. Bu nasıl iş, bu nasıl hükümet, bu nasıl düzen? Komandolar bekçiden su istediler. Bekçi suyu getirince başından aşağı döküp gülüştiler. Bekçi suçumuz ne deyince itoğlu it, su getirecek bir tek sen mi kaldın? dediler.")

Bunların yanında gübre ve tohum yolsuzlukları ayyuka çıkmıştır. Örneğin; geçen sene gübre dağıtımı yüzünden halk yolsuzluk iddiasında bulunmuş. Ziraat Bankası Genel Müdürlüğü'ne başvurmuş. Banka müdür muavini Bahaattin — şimdi Palu'da ve belediye Başkanı Necip Aslan ile adam kayırdıkları, gübreyi kapatıp karaborsa yaptıkları söylenmiş. Müfettişler gelmiş. Sonunda hiçbir şey çıkmamış. Tepcik, Aralık Köyü'nün hakkı olan 25 ton tohumluk buğday toprakla hiç ilgisi olmayan üç kişiye verilmiş. Valiye yapılan müracaattan bir sonuç alınamamıştır.

Sonra tohumluğu Necip Aslan'la Banka müdür muavini satmışlar — maaşı dışında hiçbir geliri olmayan Ziraat Bankası müdür muavini 150 bin liraya bir kamyon ve iki kat satın almıştır.

Hangi taraftan tutulursa tutulsun, bir bozukluk bir kokmuşluk ve bir yolsuzlukla karşılaşmaktasınız. İktidar bu durumu iyi bildiği için dikkatleri bilinçli bir biçimde başka tarafa çekmekte; yoğun bir "Kürtçülük" akımı olduğunu yaymaktadır. Oysa Kürtçülük yoktur. Olan kendi ana dilini kullanma hakkına sahip eşit vatandaş olma özlemidir. Ve ancak gerçek eşitlik şartlarında Türkiye halkının gerçek birliği ve kardeşliğinin inancıdır.

(Aralık Köyü muhtarı Ali Budak anlatıyor: "Bizim köyden Obalı Köyüne giden bir çocuğu yoldan çeviriyorlar. Saat sabahın 4.30'u. Hava sisli, alabildiğine soğuk. Bizi evden çıkardılar. Beni köyün dışına götürüp, mahkum ve silah olup olmadığını sordular. Kadınları camiye doldurdular. Bizi de bir araya topladılar. Hepimizi aradılar. Köyü didik didik ettiler, hiç bir şey bulamadılar. Subaylar görmedi ama, erler bizi dövdüler.")

Bekir Cengiz yaşlı ve kulakları ağır işiten bir çerçi. Köylere incik boncuk satarak ekmek parası çıkarmağa çalışıyor. Yolda komandolar Bekir Cengiz'i görüyorlar, 'dur' diyorlar. Bekir Cengiz duymuyor ve yoluna devam ediyor. Hızlanarak yetişiyorlar. Ve Bekir Cengiz'i feci bir şekilde dövüyorlar.

Molla Feyyat Köyünde herkesin toprağı var. Köyün ağası olmadığından "hükümet kapısı"nda itibarı yok, koruyucusu yok. Komandolar köylüleri bir araya toplarlar, köyü ararlar. Hiçbir şey bulamayınca başlarlar köylüleri dövmeye. "Niye silahınız yok" diye. Bir köylü "Silahın olsa bir türlü olmasa bir türlü"

diyordu. Diğeri ise "Adamların gayesi seni dövme. İster silahın olsun, ister olmasın."

Mezrakebir Köyü'nde de köy imamına kimde silah olduğunu soruyorlar. İmam bilmediğini, bilse de zaten söylemeyeceğini, bir din adamına ispiyonculuk yakışmadığını söylüyor. Bunun üzerine köylüleri dereye götürüp çamura yatırıyorlar. Yatmayanları da zorla yatırıp sırtında tepiniyorlar.

Bunlar birkaç örnek. Bismil'de bunlardan daha kötü, daha akla hayale sığmaz işkenceler yapılmıştır. Bunları yapanlar bu memleketin askerleri. Yaptıranlar da emperyalizmin işbirlikçileri ve toprak ağaları. İşkence yapılanlar ise ülkemizin halkı. Birinci Milli Kurtuluş Savaşı'nda Fransız ve İtalyan kurşunlarına karşı koyanlarla onların çocukları. Emperyalizmi silah zoruyla ülkemizden söküp atan Mustafa Kemal'in çetecileriyle, onların çocukları.

SİLVAN'DA

Korit'e üç kere baskın yapılıyor. I. ve II. seferlerinde köylüler tüm dışarı çıkarıldıktan sonra erkekleri bir yere, kadınları bir yere topluyorlar. Sonra köyde arama yapılıyor. Didik didik ediliyor köy. Komandolar zaten birkaç aydan beri eşkiyaları ve ağaların kiralık kaatillerini kovalamayı bırakıp bu işle uğraştıklarından durumu çok iyi idare etmektedirler. Hiçbir şey bulamayınca küplere biniyorlar. Yaşlıları ayırmamak kaydıyla bütün erkeklere yat-kalk-sürün emirleriyle işkence ediliyor. Köylüleri tepeye çıkararak dereye doğru yuvarlıyorlar. Dereye geldikten sonra tepeye doğru marş marşla koşturuyorlar. Geride kalan ihtiyarlar dövülüyor,

küfrediliyor. Üçüncü sefer göçebeler de arandıktan sonra tekrar köye geliniyor. Yolda sığırtmaca rastlayan komandolar "Ulan niye eşkiya besliyorsunuz" deyince, sığırtmaç; "Hiç bir şeyden haberim yok. Ben hep dışardayım" cevabını veriyor. Bunun üzerine sığırtmaç İbrahim'i falakaya yatırarak işkence ediyorlar. Sığırtmacın bacakları mosmordu. Ayaklarının altı kabarıp çatlamıştı. Ve on gün sığırtmaç yatağından kalkamamış, ayağının üstüne basamamıştı.

Veysitaulya'da köylüler hiçbir şey demediler. Çocuklardan biri dövüldüklerini söyleyince "Yok öyle bir şey" dediler ve çocuğu kovalamaya başladılar.

Silvan'ın merkezinde 8 Nisan 1970 günü sabah saat üç sıralarında 3 bine yakın jandarma, komando birlikleri, altı helikopter ve topçu keşif uçaklarının desteğiyle etrafı kuşattılar. Görenler sanki bir düşman kalesi muhasara altına alınmış da düşürülecekmiş sanırdı. Gürültüden uyanıp evinden çıkan herkesi istisnasız belli bir toplanma yerine götürüyorlar. Toplanma yerleri Tekel İşletmesi Meydanı, Çala Korte, Şador'un yukarı kısmı idi. Olup bitenleri öğrenmek için başını dışarı çıkaran herkes dipçiklenerek bu toplanma yerlerine getirildi. Toplanma yerlerinde halka sürün, yat, kalk, yuvarlan emirleriyle toplu halde işkence edildi. Ve halkı sırt üstü, yüzü koyun yere yatırarak üzerlerinde tepiniyorlar, gülüşüyorlardı. Bu durumdan haberdar edilen Mehdi Zana Tekel İşletmesi yanındaki toplama yerine gider, fakat Zana da aynı işleme tabi tutulur. Bu işkencelerin en şiddetlisi Şador'un yukarı kısmındaki toplama yerinde olur.

Saat dokuz sıralarında kaymakamlığa müracaat edilir -Şimdi Köyceğiz Kaymakamı- Kaymakam işkence yapılmadığını, yalan söylediklerini beyan edin-

ce, Abdülkerim Ceylan kaymakamı olay yerine davet eder. Bunun üzerine kaymakam, "Öyleyse gidin, bildiğiniz yere şikayet edin" der. Sonra güya Abdülkerim Ceylan makamında kendisine hakaret etti diye nezarete alınır. Polis Abdülkerim Ceylan'ı bir süre karakolda alıkoyar. Aynı anda Feridun Tepesi semtinde evler aranarak halka sürekli işkence yapılır. Arama ve işkence saat 17'ye kadar devam eder.

Emperyalizm işbirlikçi patron - ağa mütegalibe ittifakı somut olarak bu aramalar sırasında halkın gözü önüne seriliyor. Aramadan üç gün önce Diyarbakır valisi -ki şimdi kendisine Emniyet Genel Müdürlüğü teklif edilmiştir- Silvan ağalarına haber yollar. Ağalar hemen Ankara'ya tatil yapmaya gelirler. Halk bu durumun farkında. Ayrıca Silvan'da arama ve işkence yalnız sur dışında yapılır. Sur içine dokunulmaz. -Buralar Silvan zenginlerinin oturduğu yerlerdir-

Bu arama ve işkencelerin en korkunçları Derik, Eruh ve Siirt taraflarında yapılır. Ama buralardan hiç ses çıkmaz. Halk gün geçtikçe kabaran öfkesini içine hapseder. Ancak 8 Nisan'da Silvan'ın merkezi basılınca bazı kimselerin haberi olur.

(Örneğin Derik'te Rafşat köyü imamını çırılçıplak soyarlar. Tenasül uzvuna bir ip bağlayarak karısının eline tutuştururlar, bütün köyü dolaştırırlar. Sonra karısına işkence ederler. Köy imamı bu olaydan sonra kaçıp ortadan kaybolmuştur. Kimse nereye gittiğini bilmemektedir.)

Bir başka olay: Diyarbakır merkezine bağlı Davudi köyünde arama yapılırken komandolar bir genci yatırıp korkunç bir şekilde döverler. Bu duruma dayanamayan babası çocuğun üstüne atılır, "Aman, onun yerine beni dövün" der. Başının arka kısmına

indirilen bir dipçikle kafası yarılr. Duru köyü doğumlu Mehmet oğlu Dursun Yanardađ 60 yaşındaydı. 18.3.1970 tarihinde Diyarbakır Tıp Fakóltesi Hastanesine getirilir ve 22.3.1970'de beyin kanamasından ölür. Köylüler trafik kazasında öldü diyorlardı. Biz ısrar edince "Yahu diriltecek misiniz? Öldü işte" dediler.

Bunlar bizim gözleyebildiğimiz birkaç olay. Daha bunlar gibi, bunlardan kötü binlercesi yapılmakta Doğu ve Güney-Doğu Anadolu'da. Bunlar özünde emperyalizmin "böl ve hükmet" politikasının tezahürleridir. Ülkemizin emperyalizmden, işbirlikçileri ve toprak ağalarından temizlenip halkımızın kurtuluşunu ve mutluluğunu istiyorsak bu olayları dikkatle izlemek, Doğu sorununu bilimsel bir açıdan, gerçek yurtseverlik açısından ortaya koymak zorundayız. Doğu'da yüzyıllardır Türk halkıyla kader birliği yapmış, düşmana karşı omuz omuza dövüşmüş bir Kürt halkı var. Bu halkın Türk halkı gibi çözümlenmemiş binlerce sorunu ortada duruyor. Ağa baskısı, açlık, zulüm, işbirlikçi iktidarın terörü Doğu'da kol geziyor.

Bir yandan da emperyalizm Orta Doğu'da planını hızla tatbik etmekte. Halkların arasına düşmanlık sokup emperyalizme karşı kurtuluş mücadelesini bölmeye, arkadan hançerlemeye çalışmaktadır. İşte durumun can alıcı noktası burası. Türkiye devrimcileri uyanık davranıp bu oyunu şimdiden bozmaya çalışmazlarsa ilerde çok büyük açmazlara düşebilirler.

Doğu sorunu ancak devrimci yoldan çözüme bağlanabilir. Bu devrimci iktidar uğruna Türk ve Kürt devrimciler, bütün yurtseverler omuz omuza çalışmalıdırlar. Halkların varolan gerçek kardeşliği pe-

kiřtirilmeli, bař dūřman emperyalizme karřı mūcadele edilmeli ve uyanık olunmalıdır. Tek doęru yol budur. Yoksa hangi saflarda olursa olsun burjuva řövenizmine dūřmek, emperyalizmin oyununa gelmektir, bölücölüktür.

NOTLAR:

1) Örnekler için, ÖNCÜ sayı 1 ve AYDINLIK sayı 20'ye bakınız.

2) Mahir Çayan, Aydınlik sayı 15, sayfa 192.

3) Şahin Alpay, "Türkiye'nin Düzeni Üzerine", Aydınlik sayı 12, sayfa 476.

4) Şahin Alpay, Aynı yazı, sayfa 464.

5) Şahin Alpay, Aynı yazı, Halil Berktaş, "Bilimsel Sosyalist Devrim Anlayışı", Aydınlik sayı 14.

6) Bu önerme konusunda daha geniş eleştiri ve küçük burjuva radikallerinin saflarımızda kendi lehlerine bir eğilim yaratma çabaları hakkında daha geniş bilgi için bakınız Aydınlik sayı 15 ve 20, Mahir Çayan'ın yazıları.

7) Muzaffer Erdost, "Yeni Oportünizmin Eleştirisi", Aydınlik sayı 19.

8) Aydınlik sayı 15, 16, 17, 19, 20; çeşitli yazılar.

9) Mao Çe-Tung, Teori ve Pratik, sayfa 9-10.

10) Halil Berktaş, "Bilimsel Sosyalist Devrim Anlayışı", Aydınlik sayı 14, sayfa 147

11) Mao Çe-Tung, Teori ve Pratik, sayfa 10.

12) Halil Berktaş, "Bilimsel Sosyalist Devrim Anlayışı", Aydınlik sayı 14, sayfa 152.

13) Lenin, İki Taktik, sayfa 8.

14) Mao Çe-Tung, Teori ve Pratik, sayfa 87.

15) Stalin, Leninizmin İlkeleri, sayfa 100. Bu konuda ayrıca aynı kitabın 153. sayfasına ve devamına bakılabilir.

16) Fidel Castro, Sosyalist Devrim, sayfa 35. Job, Kutsal Kitap'ta adı geçen bir kişidir. Tanrı onu dener ve sefalet içine atar. Ama Job örnek bir teslimiyet gösterir.

17) Aydınlik, sayı 1, sayfa 13.

18) Halil Berktaş, "Proleter Devrimci Çizgi ve Bazı Yanlış Eğilimler", PDA sayı 2-16, sayfa 301.

19) Mao Çe-Tung, Teori ve Pratik, sayfa 14-15.

20) Leo Huberman, Paul Sweezy, "Güçlü ve Zayıf Yönleriyle Regis Debray" Monthly Review, Temmuz-Ağustos 1968.

21) Aynı yazı.

22) Aynı yazı. (Altı tarafımızdan çizilmiştir- H.C.)

23) Andre Gunder Frank, S. A. Shah, "Sınıf, Politika ve Debray", Monthly Review, Temmuz-Ağustos 1968.

24) Aynı yazı.

25) Aynı yazı.

26) Aynı yazı.

27) Clea Silva, "FOCO Teorisinin Hataları" Monthly Review, Temmuz-Ağustos 1968.

28) Julio Aronde, Simon Torres, "Debray ve Küba Deneyi", Monthly Review, Temmuz-Ağustos 1968.

29) Aynı yazı.

30) Fidel Castro, Sosyalist Devrim, sayfa 90.

31) Şahin Alpay, "Türkiye'nin Düzeni Üzerine", Aydınlik sayı 12, sayfa 461. Aynı Şahin Alpay Aydınlik'ın 2. sayısında "Devrimci Teorik Eğitim" başlıklı yazısının Milli Demokratik Devrim alt başlığında Castro'nun kitabını da okunacak kitaplar arasında göstermektedir.

32) II. Havana Deklarasyonu, Küba Halkının Amerika ve Dünya Halklarına Çağrısı, 4 Şubat 1962.

33) Bir küçük-burjuva devrimcisinin sözlerini kendilerine yontmaları, Fidel ve Guevara gibi proleter devrimcilerin önermelerini ve pratiklerini ise inkara yeltenmeleri, onların saflarımıza küçük-burjuva ide-

olojisini sokmak istediklerini kanıtlar ancak.

34) Charles Bettelheim, Küba İktisadının Planlaştırılması, Ataç Kitabevi, sayfa 53.

35) "Honduras Devriminin Yolu", İleri, sayı 3:

36) Şahin Alpay, "İşçi Sınıfı ve Milli Demokratik Devrim", PDA sayı 3-17, sayfa 367.

37) II. Havana Deklarasyonu, Küba Halkının Amerika ve Dünya Halklarına Çağrısı. (Altı tarafımızdan çizilmiştir. H. C.)

38) Halil Berktaş, "Proleter Devrimci Çizgi ve Bazı Yanlış Eğilimler", PDA, sayı 2-16 sayfa 303.

39) Che Guevara, Siyasal Yazılar, Ekim Yayınları, sayfa 106.

40) II. Havana Deklarasyonu, Küba Halkının Amerika ve Dünya Halklarına Çağrısı, 4 Şubat 1962.

41) II. Havana Deklarasyonu, Küba Halkının Amerika ve Dünya Halklarına Çağrısı, 4 Şubat 1962.

42) Julio Aronde, Simon Torres, "Debray ve Küba Tecrübesi", Monthly Review, Temmuz-Ağustos 1968.

43) Bütün Ülkelerin İşçileri Birleşiniz, sayfa 18-19. (Siyahlar bize ait. H. C.)

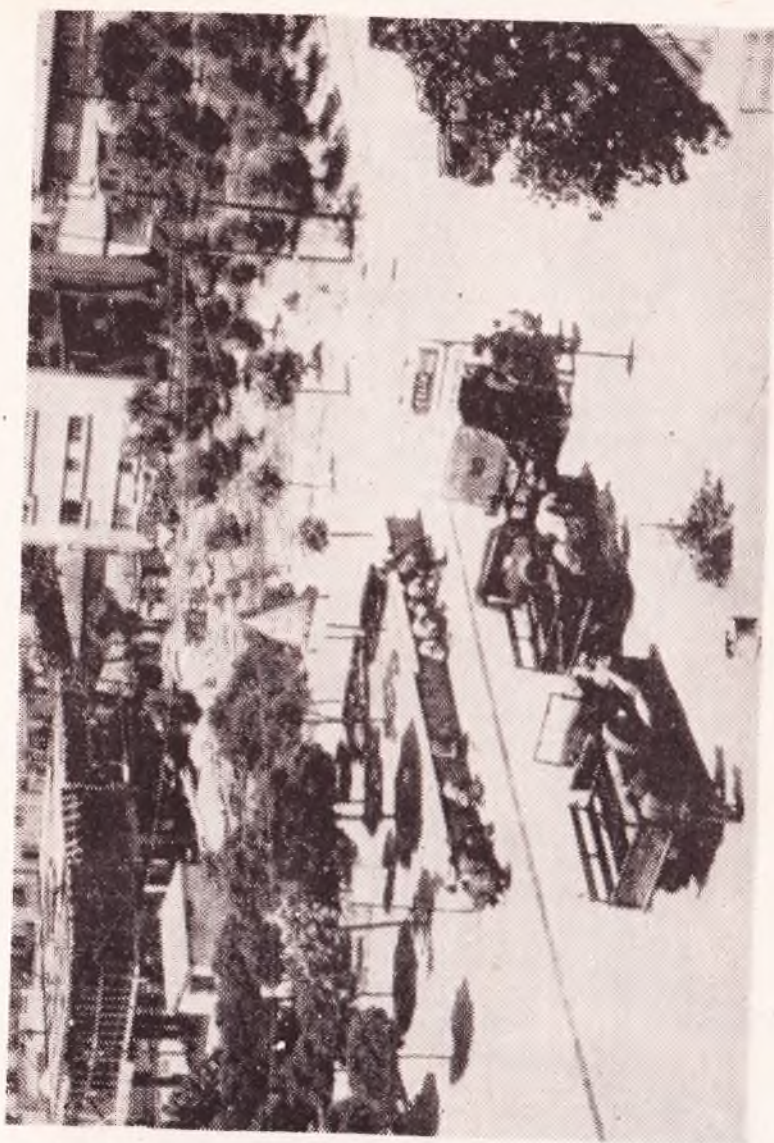
**HÜSEYİN CEVAHİR Öldürüldükten
Bir dakika sonra evden çıkarılırken**

**HÜSEYİN CEVAHİR Öldürüldükten
sonra evden çıkarılmadan önce**

**MAHİR ÇAYAN - HÜSEYİN CEVAHİR'le
Maltepe baskınında vurulduktan sonra**

MAHİR ÇAYAN - HÜSEYİN CEVAHİR'in
Maltepe'de bulunduğu evin dıştan görünüşü

Maltepedeki evin daha yakından
başka bir görünümü

Tuz banyonu baskın gelen
en iyi çay

William's

William's

48. yıl, sayı: 15816

1971 YILI 15816 SAYI

1971 YILI 15816 SAYI

31 Mayıs Pazartesi 1971

Cumhuriyet

1971

15816

1971

15816

1971

15816

Çayan ve Cevahir, iki kişiyi yaraladı

Elrom sanıkları Maltepe'de bir
binbaşının kızını rehine tutuyor

ARANANLARDAN

Yeni çıkan köşellerde bulunan binbaşının kızını tuttuğu ve elrom sanıklarının aranıldığı görülüyor. (A. H. H. H.)

Son Havadis

YAKIN : İSMAYİL İSMAYİL OĞLU
 GENEL MÜDÜR : İSMAYİL İSMAYİL OĞLU
 İSTANBUL - KEMAL PAŞA
 İSTANBUL - KEMAL PAŞA
 KAYITLI İZLENİMLERİ
 CAV. 1933

MALTEPE İKİ OLAN
 İKİSİ DİĞER İZLENİMLER
 8 NOL SİYAHİ İZLENİMLER

Sibel korkunç macerayı anlattı

Maltepe de BATTAN YET

**HALK AZGIN
 CANILIRI LINC
 ETMEK İSTEDİ**

Maltepe de BATTAN YET
 Halk azgın canilerini linc etmek istedi

ANI BASKIN YAPILDI VE...

**H. Cevahir öldü,
 M. Çayan komada**

MİLMİ ZAFER ERDİM

Maltepe de BATTAN YET
 Halk azgın canilerini linc etmek istedi

Beni öldüreceklerdi

TEŞVİKATİ TÜRKİYE'NDİR

NO. 51 N. 8921
TARİHİ 15 EKİM
NUMARASI 151855

GÜNLÜK MÜSTAKİL SİYASİ GAZETE

Müdürlüğü: SAKATİ NİHAZİ

YERİ: İSTANBUL
CENAZELERİ: 22-23

Anı ve başaralı bir başkanla
eşkıyanın sığınacağına girildi

CEVAHİR ÖLDÜ
ÇAYAN YARALI

"SİBEL" in 51 saatlik esareti bitt

"Yasamak
güzel şey"

▼ Hangi taraftan tutulursa tutulsun, bir bozukluk, bir kokmuşluk ve bir yolsuzlukla karşılaşmaktasınız.

İktidar bu durumu iyi bildiği için dikkatleri bilinçli bir biçimde başka tarafa çekmekte; yoğun bir "Kürtçülük" akımı olduğunu yaymaktadır.

Oysa Kürtçülük yoktur. Olan kendi ana dilini kullanma hakkına sahip, eşit vatandaş olma özlemidir. Ve ancak gerçek eşitlik şartlarında Türkiye halkının gerçek birliği ve kardeşliğinin inancıdır. , ,

Aydınlık Sosyalist Dergi
Mayıs 1970